

Miramarges

Butlletí dels Estudis Universitaris de Vic

Editorial

Ho havíem anunciat en el número anterior de *Miramarges*. El curs 1993-94 estarà dominat pel debat sobre el finançament de les universitats. Les mobilitzacions d'estudiants contra l'augment de taxes va destapar el problema de fons.

A l'entrevista amb el **Dr. Ramon Pla**, Director General d'Universitats, i en el **sondeig d'opinió** que publiquem en aquest número, s'aborda la qüestió del finançament, punt neuràlgic del sistema universitari, perquè en depèn tot.

La taula rodona coordinada pel professor Joan Masnou i l'article de la professora Gemma Delgar sobre **La regressió del francès**, les reflexions del professor Francesc Codina sobre el **El futur dels mestres i el futur de la llengua** i de la professora Montse Faro sobre les campanyes contra la Sida conformen el bloc d'interès general d'aquest número al qual s'afegeix l'entrevista de la professora **M. Àngels Carabí** sobre la novel·lista **Toni Morrison**, darrer premi Nobel.

Al bloc local, el periodista **Joan Turró** expressa una visió crítica sobre la interacció EUV-Comarca. **Jordina Coromina**, responsable del despatx dels EUV a Barcelona, fa balanç del primer any d'activitats i la professora **Mercè Vidal** informa sobre el **Seminari de Borsa** a Empresarials.

Per últim, **Dades** presenta un informe de la procedència dels estudiants dels EUV i un organigrama de l'Escola de Mestres. Les **Novetats Editorials** fan una ressenya del llibre *Selecció d'inversions* del professor Ramon Fabre.

Sumari

- 1 **Editorial**
- Opinió
- 2 **Vull formar part dels EUV.** Joan Turró
- Tema
- 3 **El finançament de les universitats.** Sondeig
- Entrevista
- 6 **Ramon Pla.** Mercè Rocafiguera
- Taula rodona
- 8 **El francès, una llengua en crisi?** Joan Masnou
- 12 **La regressió de la llengua francesa.** Gemma Delgar
- Empresarials
- 14 **Reflexions entorn de la borsa.** Mercè Vidal
- Entrevista
- 16 **Jordina Coromina.** Mercè Rocafiguera
- Magisteri
- 19 **Els futurs mestres i el futur de la llengua.** Francesc Codina
- Infermeria
- 22 **Morir d'ignorància.** Montserrat Faro
- Dades
- 25 **Osona deixa de ser la comarca amb més estudiants als EUV**
- 26 **Organigrama: els professors de l'Escola de Mestres**
- Entrevista
- 29 **Àngels Carabí.** Pilar Godayol
- Novetats editorials
- 31 **"Selecció d'inversions".** Mercè Vidal

Vull formar part dels EUV

*Joan Turró

He escoltat i he conversat algunes vegades amb els màxims responsables dels Estudis Universitaris de Vic i he de dir que combrego amb la part més folklorica del seu tarannà.

Parlant d'una universitat catalana, jo m'imagino que des de fora deuen comparar-la amb una universitat fonamentalista islàmica. Però tot això no m'importa, ans al contrari, m'esperona a, si cal, defensar-la com una cosa pròpia.

Aquest per mi és el punt clau dels Estudis Universitaris de Vic: aconseguir que cada vigatà, cada osonenc, cada català sentin aquest projecte com a propi, s'identifiquin amb ell.

Que cal pensar en un professorat excel·lent, en unes instal·lacions adequades, en unes comunicacions més fluïdes, en uns... és clar que sí, però això serà fàcil si els EUV es converteixen en la il·lusió d'universitat per a tots els catalans.

I tot això no s'està fent...

Em sembla conèixer un xic bé la realitat dels EUV. Avui dia, a la pròpia ciutat de Vic hi ha gent que se'ls mira amb recel i d'altres, gent de «pes», que no mourien ni un dit per evitar que s'aterrés, jo diria que, fins i tot, se'n alegrarien. És trist.

Des de Manlleu, segon municipi de la comarca i que viu una aferrissada crisi, reclamen una espurna d'EUV. No hi ha hagut resposta o, pitjor, està seguint els conductes habituals...

Als EUV cal una empenta social que faci despertar i, si convé, trontollar els responsables universitaris del país que, per sort o per desgràcia, són polítics.

Cal començar a treballar perquè tot Vic se'ls sentin seus, per cedir-ne (encara que només sigui una oficina...) una part a Manlleu...

Cal prendre actituds valentes i decidides en temes socials i transcendentals pel seu futur, com pot ser l'eix Vic-Olot-Figuères. Participar en el debat de temes ecològics com la construcció d'una presa a Forat Micó o... Hi ha deu mil exemples i estic segur que tothom està d'acord que els EUV podrien arribar a ser el motor de molts projectes de futur. Però, perquè això passi, cal que rebentin el mur fictici que els envolta i que surtin a compartir. És clar que sí, sense renunciar a la pròpia identitat com a Universitat.

*Joan Turró

Periodista de "La Marxa de Catalunya"

Consell de redacció: Lourdes Albiac, Josep Burgaya, Mercè Rocafiguera, Maica Bernal, Joan Vancells, Joan Masnou.

Fotografies: Miquel Pérez i Josep Maria Roma (Servei d'Àudio-visuals dels EUV).

Disseny: Eumo Gràfic. **Impressió:** Emegé Indústries Gràfiques. **Dipòsit Legal:** 44.156-1985

Finançar la Universitat. Sondeig

*Josep Burgaya

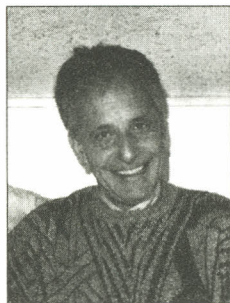
El debat sobre el finançament de la universitat pública va començar amb força la tardor passada. A la llum de la rebel·lió estudiantil contra un augment de taxes que consideraven abusiu, es va anar activant la discussió sobre qui, com i amb quina proporció s'havien de cobrir els costos generats per l'educació superior.

Segurament els estudiants expressaven una queixa prou legítima, però, per responsabilitat, alguns dirigents universitaris a risc de no fer-se gaire populars decidiren plantejar el tema en una mesura més àmplia i ajustada: es dediquen encara recursos massa escassos a la universitat si es pretén disposar d'un sistema

d'ensenyament superior adequat, però no és ni possible, ni racional, ni just que la aportació pública vagi augmentant de manera progressiva i continuada. Fins a quin punt les taxes s'han d'aproximar al cost real dels estudis universitaris que es reben? Caldria replantejar-se o ampliar el sistema de beques? Hi ha una veritable consciència social respecte la funció que fa o hauria de fer la universitat? Moltes qüestions obertes que ens han induït a plantejar-ho a persones professionalment diverses.

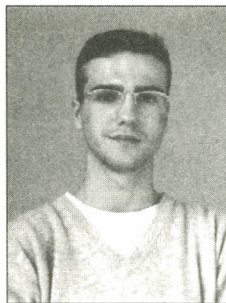
SONDEIG:

Qui s'ha de fer càrrec dels costos de la Universitat? Amb quina proporció?

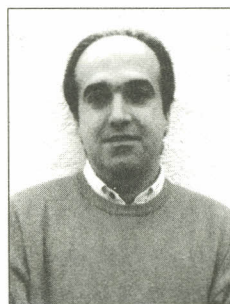
Miquel Codina. Empresari.

El 100% del cost sobre els estudiants. El marc legal ha de becar els alumnes segons la renda familiar. Des del 100% pel cas de rendes baixes (menys de 2 milions) fins al 0% per rendes altes (més de 10 milions).

Raül Cerdà i Cordoní. Estudiant de 1r curs a la FACTI.

Malgrat la forta polèmica que ha generat el sistema de finançament de les universitats públiques, cal tenir en compte que són un servei públic de les institucions als ciutadans, i com a tals haurien de ser finançades majoritàriament per aquestes institucions, deixant una part simbòlica de matrícula als estudiants.

Enric González. Membre de l'executiva de CCOO d'Osona.

Considero l'ensenyament un dret bàsic, inclosa la formació universitària. Per tant, cal garantir-ne l'accés universal, i la millor manera de fer-ho és que sigui totalment gratuït. Quan l'Estat no assumeix

totalment els costos d'un servei, malgrat beques i altres ajudes, sempre hi ha raons d'estatus econòmic que discriminen el fet d'accedir-hi.

Ramon Rossinès. Empresari.

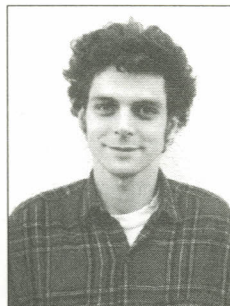
Crec que hauríem de fer dues matissacions: Universitat pública/Universitat privada. A la Universitat pública s'haurien d'establir els mecanismes corresponents perquè els alumnes que es trobessin que les seves famílies tinguessin un poder adquisitiu baix estiguessin becats al cent per cent. I els alumnes que tinguessin una família amb un poder adquisitiu mitjà, haurien de pagar com a mínim el 50% del cost real. La Universitat Privada s'hauria d'autofinançar.

Miquel Carrillo. President del Ple de Delegats i Estudiant de 3r d'Empresarials.

Pel que fa a la primera pregunta, jo crec que l'Estat, i en particular el conjunt de la societat, ha de fer-se càrrec d'aquests costos, ja que, en ser l'ensenyament un dret reco-

llit a la Constitució Espanyola en l'art. 27, l'Estat l'ha de garantir. La proporció amb la qual s'ha de donar aquest finançament és variable; per una part l'Estat i per l'altra s'ha d'aconseguir un acostament de les empreses a la Universitat per tal de reduir els dèficits de les nostres universitats.

Rafa Madariaga. Professor d'Economia de l'Escola d'Empresarials dels EUV.

En principi penso que l'ensenyament a tots els nivells i especialment l'universitari ha de ser públic. La pujada de taxes per sobre de l'IPC em sembla un intent una

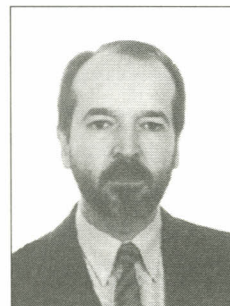
mica amagat de canviar el finançament i això, si es considera que s'ha de fer, ha de ser després d'un debat obert entre tots els implicats. A l'Estat espanyol, seguint les pautes dels països europeus, estem començant a posar en dubte la viabilitat d'aquest i d'altres aspectes de l'estat del benestar sense haver assolit el nivell de prestacions d'aquells països.

Antoni Tort. Director de l'Escola Universitària de Mestres "Balmes".

Tota proposta de solució per al finançament de la Universitat passa per una fórmula mixta que inclogui tots els agents socials implicats: estudiants, societat civil (fundacions, món empresarial, etc.) i

administracions (des de les locals fins a les supranacionals). Cal anar cap a la coexistència de diverses fonts de finançament i en proporcions diferents segons el context, la tradició i la realitat social, cultural i econòmica d'un país, estat o comunitat de nacions.

Sr. Antoni Mirambell. Catedràtic de Dret Civil a la Universitat de Barcelona.

El finançament de la Universitat, com de tot l'ensenyament, hauria de ser públic, de manera que permetés a tothom estudiar gratuïtament allò que vol i no vol.

Això, però, no sembla possible. En conseqüència, el finançament ha de ser públic, amb aportacions per via de taxes que cobreixin el cost de funcionament, corregit amb un sistema de beques adequat.

No obstant això, no es pot excloure un finançament estrictament privat, d'acord amb la legislació universitària vigent; com tampoc no es pot excloure un finançament mixt en alguns casos particulars i de manera conjuntural.

Joan Usart. Alcalde de Manlleu.

El dret a una educació lliure, universal i gratuïta implica que, en parlar de preus d'universitats públiques, no s'hauria de plantejar quin percentatge del cost del servei ha de pagar l'alumne, sinó que hauria d'establir uns preus asse-

quibles i adequats a les rendes de qualsevol família treballadora per allò de la igualtat d'oportunitats. Per tant, cal dir que no estem d'acord amb prefixar percentatges, ans al contrari, defensem unes taxes universitàries testimonials per a l'usuari.

QUI HA DE PAGAR ELS COMPTES DE LA UNIVERSITAT?

Dins el suplement d'educació del diari "El País", el passat dia 12 d'octubre, el rector de la UAB, Josep M. Vallès, va publicar un article interessant amb el títol de "¿Quién debe pagar las cuentas de la Universidad?". En aquest article, Vallès establí un seguit de consideracions al respecte, especialment significatives pel fet de publicar-se enmig de la mobilització estudiantil contra l'augment de les taxes. Començava contemplant com a "relativament comprensible" la reacció irada dels estudiants, però insistia a contextualitzar el tema de les taxes en el marc de la situació general de la Universitat. Després d'opinar que la problemàtica universitària no permet ser reduïda a tractaments fàcils, establí dotze consideracions, amb l'objectiu fonamental de promoure un debat necessari i ja segurament inajornable. Malgrat referir-se exclusivament a l'àmbit de la universitat pública, pel caràcter suggerent i alhora valent de la seva proposta, ens ha semblat que valia la pena traduir-la i reproduir un extracte del contingut:

1. *Persisteix i persistirà la demanda d'educació universitària durant les properes dècades, no només per necessitats del sistema productiu, sinó també perquè es continuarà associant a la promoció social.*

2. *Cada vegada serà més difícil referir-se a la "Universitat" de manera unívoca, donada la necessària expansió d'institucions. Això obligarà les institucions a optar entre diversos models possibles.*

3. *L'esforç econòmic en educació superior a l'Estat espanyol és encara insuficient, malgrat els augments dels darrers anys. Només es destina un 0,7% del PIB en educació superior, quan la mitjana de l'OCDE arriba a l'1,17%.*

4. *L'esforç econòmic no es reparteix equitativament, ja que el 80% l'aporta la Hisenda Pública. L'esforç fiscal de la classe mitjana-baixa afavoreix estudiants que encara procedeixen majoritàriament de la classe mitjana i mitjana-alta.*

5. *Amb la distribució actual dels recursos no se'n fa un ús eficient. Més del 15% dels estudiants estan becats i no paguen, i els que ho fan, no arriben a cobrir el 20%*

dels costos. Que l'estudiant pagui, per terme mig, 100 pessetes per hora de classe genera un greuge respecte al preu pagat per altres serveis públics.

6. *Cal redistribuir l'esforç econòmic que requereix subministrar una bona educació universitària, acostant els preus al cost real i establint una política més adequada de beques i de crèdits per sufragar el manteniment d'aquells que no disposin de recursos.*

7. *Tots aquells que es beneficien d'una universitat financada socialment haurien de compensar la societat pel què han rebut.*

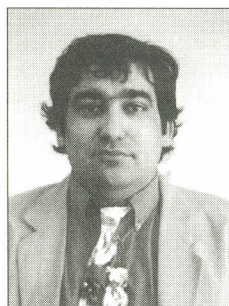
8. *L'Administració hauria de promoure un acord amb les universitats i les entitats de crèdit de cara a desenvolupar un pla de recolzament financer especial per a aquells estudiants que ho requerissin.*

9. *L'Administració s'ha de plantejar el finançament de les universitats a mig i a llarg termini, fent una discriminació positiva entre elles de cara a incorporar estímuls a la qualitat.*

10. *Les universitats han de modificar els sistemes de govern i de gestió si volen satisfer de manera raonable l'interès social.*

11. *El Consell Social ha de ser el lloc crucial d'encontre entre els actors socials, l'Administració i la comunitat universitària.*

12. *Establir un tractament fiscal preferent per a les activitats empresarials relacionades amb la Universitat. Eliminació d'obstacles legals que haurien de permetre que la societat civil canviés positivament d'actitud respecte a la formació superior i a la investigació.*

Josep Burgaya

Cap d'Estudis de l'Escola d'Empresarials

Ramon Pla: “No som ni a meitat de camí del que pot arribar a ser una ciutat universitària com Vic”

*Mercè Rocafiguera

El món universitari ha passat per moments força agitats. L'augment de les taxes ha generat malestar entre el col·lectiu d'estudiants i ha obert un debat sobre qui ha de finançar l'ensenyament superior. D'aquest tema i de la futura Universitat de Vic, en parlem en l'entrevista següent amb el Dr. Ramon Pla, Director General d'Universitats.

Com es valoren des de l'administració les protestes que han protagonitzat els estudiants per qüestió de les taxes?

En primer lloc, com una qüestió molt complexa que no podem, de cap manera, simplificar. Segurament és inevitable que els mitjans de comunicació en manufacturin una idea simple: que tots els estudiants protesten i que tots ho fan per una única raó, el preu de les matrícules. Si anem una mica més enllà podrem observar el pes de molts altres factors com, per exemple, les lluites dels sindicats estudiantils per obrir-se un espai a les facultats i la inevitable competència entre totes aquestes associacions, la situació pre-electoral a les tres universitats grans de Barcelona, les tensions generades per les deficiències universitàries que s'acumulen en un començament de curs, un fenomen sociològic de simpatia per una joventut que protesta i d'autoidentificació dels estudiants amb aquesta imatge, diversos fenòmens de contagi que tenen el primer focus a Madrid, voluntats polítiques d'erosió del govern central (deficiències objectives de la Universitat i els preus). Segurament m'oblido d'altres. Però malgrat que aquest panorama dona motius per matisar moltíssim l'anàlisi i el valor d'aquestes protestes, la nostra obligació com a administració és buscar l'arrel i treba-

El Dr. Ramon Pla és el Director General d'Universitats

llar-hi amb tota l'energia, amb tota la urgència i amb tota la preocupació amb què caldria afrontar el conflicte com si fos unànime, multitudinari i unívoc. En aquesta línia –i en sintonia amb l'administració– treballen també els equips rectors de les universitats catalanes i, cal dir-ho, les associacions estudiantils catalanes –insisteixo, les catalanes– actuen també responsablement.

Creieu que hi ha altres motius de fons que motiven la protesta?

Sí, sens dubte. I m'interessa assenyalar-ne un de simptomàtic: la duresa d'alguns estudis. Com vostè pot suposar això no es pot generalitzar. En alguns casos aquesta duresa es reflecteix només en els suspensos. En altres casos aquesta duresa és la preparació necessària per garantir la competència professional dels titulats. En altres casos, encara, l'alarma ve de l'escassíssima exigència que provoquen uns aprovats que no són altra cosa que una complicitat d'incompetències entre docents i discents. No es pot generalitzar. Però deixem dir-li algunes coses: s'ha millorat moltíssim, i no parlo només de coses tan evidents com les instal·lacions o la varietat d'opcions, sinó de la qualitat de la docència. Però deixi'm dir-li també que hem de millorar i evitar aquests nivells de suspensos que posen en qüestió el sistema, que hem de millorar el compliment del professorat i que hem de garantir amb beques la dedicació exclusiva de tots els estudiants als seus estudis. Però tot això, que ha de ser millorat, no pot amagar una altra obvietat: els nostres estudiants troben feina i la preparació que reben és dia a dia millor. I ho ha de ser més.

És partidari de la Reforma de la LRU?

Sí. I ara matisem: sóc partidari d'una reforma positiva de la LRU, no de qualsevol reforma i entenc per reforma positiva la que cal fer per l'autonomia de Catalunya, per l'autonomia de les nostres universitats i per la qualitat de les nostres universitats. El ministre va dir que ho faria i que ho faria per acord amb els grups parlamentaris. Ja em sembla bé. Darrerament, però, no he constatat de part del ministeri el mateix to resolutiu amb què el ministre ho va exposar en el darrer Consejo de Universidades. En aquest punt no m'agradaria que es reproduïssin les oscil·lacions —tan inquietants— que es produeixen a vegades en les resolucions ministerials. S'ha d'anar cap a una reforma en profunditat de la LRU. Decididament.

Vós que heu seguit de prop el desenvolupament dels EUV, com valoreu aquesta evolució?

Positivament, és clar. És un mèrit de les institucions. Però sobretot és un mèrit de les persones que han tractat el tema universitari com un patrimoni cul-

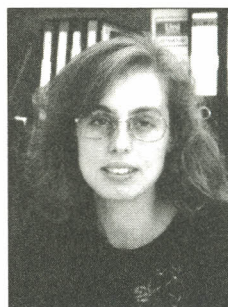
tural de primeríssima magnitud i que hi han dedicat recursos i esforços que han donat uns resultats extraordinàriament positius. Estic segur, però, que no som ni a meitat de camí del que pot arribar a ser una ciutat universitària com Vic ni en qualitat ni en quantitat, ni en prestigi. Però estic segur que ho aconseguiran. L'actitud de tot l'equip que encapçala Ricard Torrents i la l'Ajuntament i dels ciutadans d'Osona n'és una garantia.

Per què creieu que els alumnes trien Vic a l'hora de decidir el seu futur universitari?

Els que ho coneixen perquè ho valoren. D'altres, ja ho sé, perquè no poden estudiar a Barcelona. Però l'èxit d'una política universitària, no només de Vic sinó també de la Generalitat, consisteix a anul·lar aquest segon factor. Hi ha tres aspectes de la qüestió: la qualitat dels centres es tradueix en ocupació laboral dels llicenciats, la difusió per tot Catalunya del que són i signifiquen els EUV i més residències per a estudiants. En darrer terme també hi ha els recursos, ja ho sé. Però els recursos són només una condició prèvia, mai una garantia. La garantia depèn molt de Vic mateix.

Com i quan s'ha de produir la transformació dels EUV en Universitat?

Jurídicament, quan s'aprovi un nou estudi, la qual cosa ens obligarà a passar pel Parlament l'aprovació d'una nova universitat. En termes reals, quan s'hagi garantit el finançament estable dels EUV. En el terreny dels desitjos, quan abans millor i parlo també d'il·lusions personals. Les meves arrels són inequívocament vigatanes, i n'estic molt orgullós.

Mercè Rocafiguera i Espona
Secretària de Direcció General

El Francès una llengua en crisi?

*Joan Masnou

Segons dades del Departament d'Ensenyament de la Generalitat, el nombre d'alumnes de primària i secundària que estudia francès ha sofert, durant els últims deu anys, una regressió sobtada en favor de l'anglès. Aquesta regressió seria, amb tota seguretat, més acusada si ho comparéssim amb les estadístiques de fa quinze o vint anys, quan la gran majoria d'estudiants tenia el francès com una assignatura obligatòria.

Probablement pocs d'aquests estudiants preveien que en un futur no llunyà assistirien a un afebliment d'aquest idioma. I tot i que aquest afebliment és degut a

“Us penseu que avanceu sols, i mireu!, us empenyen”.

Des de la nostra riba i sense cap pretensió de voler trobar solucions –entre altres raons perquè no existeix un problema– hem volgut recollir punts de vista diferents sobre la situació actual de la llengua francesa com a vehicle de comunicació internacional.

Per parlar sobre aquest tema es van reunir el Sr. Pere Puntí, enginyer industrial i professor de l'Escola d'Empresarials; la Sra. Mercè Vidal, professora de francès a l'Institut Francès de Vic i al col·legi Escorial; la Sra. Xus Ugarte, professora de francès i anglès a la Facultat de Traducció i Interpretació; la Sra. Gemma Delgar, professora de francès a l'Escola d'Idiomes, i el Sr. Toni Tort, Director de l'Escola de Mestres “Balmes”. Heus aquí el resultat del canvi d'impressions.

Quin paper ocupa la llengua francesa com a idioma de comunicació en les relacions comercials internacionals?

PUNTÍ. En general a Europa s'observa una regressió o un estancament en la utilització de la llengua francesa, a excepció de les zones on específicament es parla francès, com són França i Bèlgica. A la resta del món, els llocs on es parla francès són ex-colònies i zo-

causes externes a la llengua, és el seu valor com a llengua el que sovint es posa en dubte. Les llengües no són bones ni tampoc dolentes; el fet que una llengua suri per sobre les altres i esdevingui més utilitzada en diferents activitats de l'àmbit internacional respon a les transformacions contínues a què estan sotmeses les societats, i que les empeny ara cap a una vorera, després cap a l'altra. Les paraules que trobem al Faust sobre les persones també són aplicables a aquest fenomen de desplaçament de llengües:

Taula rodona. D'esquerra a dreta Sr. Pere Puntí, Gemma Delgar, Joan Masnou, Toni Tort, Xus Ugarte i Mercè Vidal

nes d'influència francesa. M'agradaria remarcar el fet que en certes zones el francès és llengua diplomàtica, en especial a l'Orient Mitjà. Això es veu en països com l'Iran, on tot i que no es parla una sola paraula en francès, curiosament s'emeten els visats en aquesta llengua. Des del punt de vista de comunicació internacional cada vegada es fa més palesa la irrupció de l'anglès en tots els àmbits i en totes les institucions amb capacitat d'implantar sistemes a nivell global, com ara la redacció de normes i documents internacionals. Fins i tot hi ha termes que només es fan servir en llengua anglesa, i així, en els textos redactats en francès trobem una colla de mots anglesos que són acceptats a nivell internacional.

Quin paper té avui dia el francès com a llengua de cultura?

TORT. La influència que ha tingut des del punt de vista cultural ha estat molt important fins al moment en què els EUA prenen el relleu després de la segona guerra mundial. Tanmateix, crec que d'influència n'ha tinguda sempre. Només cal veure com diaris d'aquí reprodueixen debats que s'han fet a París. Un exemple clar el trobaríem a "La Vanguardia", que ha estat tradicionalment un diari molt francòfon; "El País", d'altra banda, no ho és gens. Al francès li agraden molt els debats retòrics, intel·lectualistes, literaris, en camps com la literatura o les ciències socials. I ara aquest tipus d'intel·lectual ha entrat en una profunda crisi i deixa pas a un altre tipus d'intel·lectualitat més mediàtica d'arrels anglosaxones. També la puixança de les universitats americanes ha desplaçat una mica els anteriors focus culturals. El perfil cultural de l'intel·lectual modern ara està representat per un periodisme més mediàtic. En aquest context la llengua francesa s'afebleix perquè es perd més en la retòrica de les paraules, de la filosofia. En canvi l'anglès té una estructura aparentment més fàcil, és més operatiu i facilita la velocitat de transmissió de les informacions. Però el pes de la cultura francesa a Catalunya ha estat, és i, jo diria, que serà important, a no ser que canviïn molt les coses. Però no crec que això sigui equiparable al món de l'ensenyament.

Com veieu la situació actual de l'ensenyament de la llengua francesa des de la vostra posició d'ensenyants?

VIDAL. A l'Escolari de Vic, a 3r de BUP hi ha 15 alumnes dels 30 que eren a 2n de BUP. Per tant, el nombre s'ha reduït a la meitat. A COU hi ha una sola alumna de francès obligatori. Els altres 80 estudien anglès. Al curs que faig a l'Institut francès de Vic hi ha 8 alumnes. El nombre d'alumnes des de fa quatre anys es manté, però no augmenta.

DELGAR. Dels 400 alumnes matriculats a 1r d'Empresarials n'hi ha 50 que han escollit francès i uns 15 que estudien alemany; la resta d'alumnes fa anglès. A 2n curs d'empresarials, el percentatge és similar.

UGARTE. A la Facultat hi ha 88 alumnes, 83 dels quals estudien anglès com a llengua B. Pel que fa a la

llengua C, opció que els permetia escollir entre alemany, francès o anglès, les dades són molt significatives. N'hi ha uns 30 que han escollit el francès i uns 50 i escaig que han triat l'alemany com a opció.

Quines són les motivacions principals que empenyen els estudiants a fer francès?

VIDAL. La gent que es matricula a l'Institut Francès ho fa principalment perquè són fills de professors, perquè els seus pares l'havien après i a l'escola no en fan; d'altres ho necessiten per a l'empresa on treballen, principalment empreses del sector tèxtil o d'enginyeria.

DELGAR. La majoria perquè l'han estudiat des de petits o perquè l'havien triat com a optatiu a BUP, ja que l'anglès els semblava massa difícil.

UGARTE. Els alumnes de la Facultat diuen que han escollit francès pel fet que els resultava més fàcil, perquè tenim França al costat, perquè és una llengua més romàntica, perquè sona bé, però ningú no esmenta la possible utilitat en el món laboral. Triaven l'alemany, en canvi, perquè era més difícil, pel fet de ser una llengua de tecnologia i pel prestigi que té.

L'any 1992 França ocupava el segon lloc en volum d'inversions a Catalunya darrere d'Holanda. Segons dades del Consulat General de França a Catalunya, aquest mateix any hi havia establertes unes 700 empreses franceses a Catalunya. Les inversions de països com la Gran Bretanya, els Estats Units i el Japó varen ser bastant inferiors. No obstant això, el francès continua perdent pes específic com a llengua de comunicació amb l'exterior, i sembla com si actualment l'anglès sigui una llengua indispensable per accedir al món del treball i a les tasques d'investigació. Creieu que el coneixement del francès és igualment indispensable o, d'altra banda, només és útil?

PUNTÍ. Un percentatge creixent d'empreses demanen el coneixement de l'anglès com a requisit principal. És cert que França té unes fortes inversions a Catalunya, però, òbviament, tot i que les empreses que s'implanten aquí han d'exigir el coneixement del francès, també demanen un domini de l'anglès. Avui dia no saber l'anglès et priva bastant de treballar amb l'exterior.

La regressió del francès en favor de l'anglès és un fet preocupant o creieu que cal acceptar-ho com el resultat de la conjuntura actual de la societat i que, per tant, està sotmesa a una revisió constant?

VIDAL. Crec que això és un fet irreversible. Veig difícil una recuperació del francès i això es veu en el nombre d'estudiants que pugen. Un any tens classes de quinze i l'any següent en tornen la meitat. No els interessa gaire aprendre francès.

TORT. Jo ho veig molt relacionat amb el fet d'on es troben els principals òrgans de producció àudio-visual. El monopoli mediàtic està localitzat en quatre o cinc multinacionals que reparteixen les sèries televisives per tot el món. On es produeix la major part de la informació mundial és en agències de parla anglesa i això condiona. Hi ha molt poques sèries televisives que tinguin un impacte mundial en francès. La irrupció de la cultura mediàtica per damunt de la cultura més literària i llibresca és determinant. Jo no sé si és irreversible o no, però serà molt difícil que la situació canviï.

UGARTE. Jo també ho veig com un fet bastant irreversible. Costa molt poc destruir les coses. Gairebé tota la població de Catalunya parlava o almenys xampurrejava el francès i ara hem passat a una situació en què els menors de trenta-cinc o quaranta anys no saben francès i només tenen unes nocions d'anglès. Ha costat molt poc destruir això, però em sembla que trigarem molts anys a remuntar-ho. Sóc bastant pessimista respecte de la recuperació del francès, a no ser que s'introduís de seguida l'aprenentatge de dues llengües a l'escola.

DELGAR. Són causes externes a la llengua i en tot cas no crec pas que la situació del francès pugui canviar. Estem en plena expansió de l'anglès i no veig possible un canvi a curt termini. El que crec preocupant no és tant el fet de la regressió del francès sinó el desprestigi que pateix la llengua francesa en certs àmbits. L'alemany, per exemple, és una llengua que poca gent parla i estudia i en canvi té prestigi. La persona que estudia alemany a França se la sol considerar intel·ligent, com la persona que fa matemàtiques. Aquest fet sí que em preocupa.

PUNTÍ. Jo no ho veuria pas com un desprestigi. A l'Orient Mitjà, per exemple, la llengua francesa és una

cosa molt especial. És clar, això sí, seguint uns criteris d'utilitat la gent prefereix l'anglès. L'alemany té una àurea tecnològica al darrere, se'ls reconeix que han implantat uns sistemes de treball importants. L'alemany està pujant molt a la zona de centre Europa i a les àrees d'influència alemanya. Està pujant fins i tot a Polònia, a les pre-bàltiques que abans de la guerra ja sabien l'alemany. A Praga la gent gran parla alemany, mentre que la franja que va fins als 50 anys parla l'eslovac o el txec i el rus. El jovent no vol sentir a parlar del rus i tornen a aprendre l'alemany.

TORT. El desprestigi ha estat produït per la gent que havia estudiat francès i que ara s'ha adonat que necessitava l'anglès perquè el francès no els serveix. Llavors s'han autojustificat i n'ha sortit perdent la llengua en si. S'han fet comentaris massa alegres respecte d'aquest fenomen.

VIDAL. Crec que sí, hi ha un desprestigi, i s'observa fins i tot en els companys de treball.

DELGAR. La gent que està fent anglès almenys té la sensació que està fent una cosa útil. La gent que fa francès no.

És en realitat tan útil i imprescindible saber anglès?

PUNTÍ. Hi ha un percentatge de població al qual li és indispensable i n'hi ha un altre que no. Per a la gent que s'ha de relacionar amb l'exterior jo diria que és absolutament indispensable, perquè si no el saps et perds moltes coses. Quan treballes amb l'ordinador utilitzes el Wordstar, el Windows o el Harvard Graphics, i no estàs fent res en català o francès, ho estàs fent en anglès. Recordo que un dia en una classe de comerç exterior vaig recomanar aprendre bé l'anglès, i hi havia un estudiant que deia que es negava en rodó a aprendre l'anglès o qualsevol altre idioma. Doncs bé, crec que aquest estudiant s'hauria de dedicar a una altra cosa, perquè deixar de reconèixer la importància que té avui dia el fet de saber llengües i, en especial l'anglès, és tancar-se en si mateix.

UGARTE. Jo crec que hi hauria d'haver una certa resistència enfront de l'anglès, i dir: "Doncs jo vull estudiar francès, italià o qualsevol altra llengua"; l'anglès tampoc no és tan imprescindible.

TORT. Jo crec que és bastant indispensable, però focalitzar aquesta qüestió entorn de la utilitat de

l'anglès per l'anglès és una pèrdua d'energies. És la importància de comunicar-te i saber llengües com a factor extremadament positiu per a la persona. Però potser molta gent no aprèn bé l'anglès perquè l'estudia com una qüestió purament mecànica, i tot i que potser l'aprendrà, li serà molt empobridor perquè no el farà servir per comunicar-se. Crec que l'anglès és indispensable per a molta gent, però si només és saber anglès per saber anglès és com saber llegir per saber llegir. En realitat es tracta de fruir llegint.

PUNTÍ. En termes utilitaris es podria comparar amb un analfabet funcional. Possiblement d'aquí uns anys el que no sàpiga fer anar ordinadors serà un analfabet, en el sentit que li costarà molt desenvolupar-se en la vida. Per a molta gent és absolutament indispensable.

UGARTE. Si no es tracta d'un expert en informàtica, no cal saber anglès per treballar amb ordinadors; amb quatre paraules ja te'n surts. Per viatjar no crec que sigui absolutament necessari. He viatjat amb gent que suposadament en sabia, que havia estudiat anglès quatre o cinc anys i no era capaç de dir pràcticament res. Per tant, això que amb l'anglès es pot viatjar i conèixer gent és bastant qüestionable.

TORT. Si vols aprofundir en les coses, penso que cal conèixer l'anglès o el francès, i poso l'anglès en primer terme.

UGARTE. Però no és indispensable per a viatjar.

PUNTÍ. És cert que pots arribar a qualsevol lloc sense saber-lo, però de vegades l'has d'utilitzar, com per exemple en viatges de negocis.

UGARTE. Sí, per això també hi ha traductors i intèrprets.

PUNTÍ. En això els qui tenen una tècnica especial són els empresaris japonesos i russos. Sovint van acompanyats de traductors i intèrprets. Llavors descobreixes que és una tècnica seva per a pressionar-te.

Quines previsions feu de cara al futur pel que fa a la llengua francesa?

PUNTÍ. Penso que els moviments en llengües són a llargs terminis i ara estem a l'onada de l'anglès i hi estarem durant molts anys. Hi ha gent que diu que d'aquí a uns quants anys al món hi haurà dues llengües, una l'anglès i l'altra l'ordinador. Fa uns dies mi-

rava unes revistes de productes nous, i vaig veure que acaba de sortir al mercat un traductor digital, que consisteix en un lector que es situa sobre el text i en una pantalla petita surt la traducció. Aquest tipus d'avenços tecnològics farà que les tècniques d'aprenentatge de llengües canviïn molt. I aquests avenços tecnològics s'apliquen invariablement sobre una o dues llengües, i a ningú no se li acudirà implantar aquests avenços tecnològics en farsi. Jo crec que durant els propers vint o trenta anys quedarà molt reduït a l'anglès. Òbviament els governs han de fer tot el possible per salvaguardar les seves pròpies llengües, però els serà molt difícil.

VIDAL. Considero que hi ha d'haver una certa resistència. Per exemple, tecnològicament França funciona molt bé, i la gent hauria d'assabentar-se que es pot fer carrera a França. Els pares haurien d'encoratjar els fills a aprofundir en la llengua, i com més llengües sàpiguen millor.

UGARTE. La resistència que abans esmentava no hauria de ser només de caire personal, sinó sobretot institucional.

TORT. Entenc que a la pràctica sigui així, però mentre es plantegi com una alternativa, un enfrontament, crec que és un debat mal portat. Cal fer francès perquè està bé fer francès, però és clar, es posa com a contraposició; una altra cosa és la gent que hi treballa.

Una posició de resistència no seria tancar els ulls a la realitat actual?

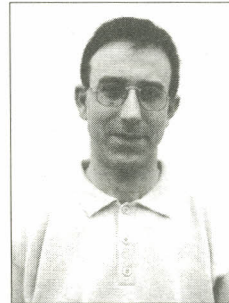
UGARTE. Potser seria una bona previsió de futur. Els que fa deu o quinze anys van pensar que aprendre anglès podria ser molt útil o les empreses que treballaven en metall i es van convertir en una botiga d'informàtica van tenir una visió de futur. Bé, no se sap quines voltes pot donar això, i potser d'aquí a uns anys l'alemany, el francès o l'italià seran les llengües de comunicació internacional.

DELGAR. Penso que saber anglès és bastant imprescindible. Et trobes tan bombardejat que si no en saps et sembla que vius una mica al marge. Jo vaig començar a aprendre anglès per aquesta raó. Però no et pots limitar a l'anglès. Jo crec que caldria recuperar una mica el prestigi de la llengua francesa en l'ensenyament. Caldrà veure què passa amb la reforma.

UGARTE. Potser canviaria “resistència” per promoció de les altres llengües. Em sembla que hi hem perdut amb el canvi. A part que ja gairebé ningú no parla el francès, l'anglès que parla la gent és d'una qualitat nefasta. Abans tothom que aprenia francès es podia comunicar quan viatjava a França. Ara, els estudiants de COU o persones que han estudiat tres o quatre anys d'anglès no han assolit un nivell comunicatiu, només els serveix per anar al supermercat, perquè no cal dir gairebé res.

TORT. Des del meu punt de vista de pedagog les estructures acadèmiques actuals no resolen el tema de les llengües. Així com considero lògic que a primària

només s'estudiï una llengua i que aquesta sigui majoritàriament l'anglès, l'estructura escolar a l'ensenyament secundari hauria d'oferir unes opcionalitats, i dotar-les d'una estructura molt més flexible.

Joan Masnou i Suriñach
Professor a l'Escola d'Idiomes

La regressió de la llengua francesa

La difusió de la llengua francesa des del segle XVIII fins als nostres dies

La difusió d'una llengua a l'estranger és fruit de tota una sèrie de factors externs al fet lingüístic. Aquests factors poden ser d'ordre polític, econòmic o cultural, però mai estrictament lingüístics. D'aquí que la utilització i l'ensenyament d'una llengua fora de les seves fronteres s'hagin d'analitzar des d'una òptica socio-lingüística.

El període de màxima difusió del francès arreu del món va des del segle XIX fins a mitjan segle XX. Hi ha tres elements que permeten explicar aquest fenomen. El primer és l'expansió colonial que s'articula entorn de dos imperis; l'un, semicolonial, que comença l'any 1535 amb l'arribada de Jacques Cartier al Canadà i que acaba l'any 1803 amb l'adquisició de la Louisiana per part dels americans; l'altre, colonial, que s'inicia el 1830 amb l'ocupació d'Algèria i que es clou el 1977 amb la proclamació de la independència de Djibouti.

El segon element és el que s'ha anomenat “messia-

nisme” francès, la voluntat de difondre un model cultural que, si bé en èpoques anteriors havia estat de tipus religiós, a partir de la segona meitat del segle XVIII esdevé un model cultural republicà i laic, gestat durant la Il·lustració i la Revolució Francesa. Aquest “messianisme” fou recolzat durant la segona meitat del segle XIX i a principis del segle XX per un sistema democràtic i un gran dinamisme en la civilització i la cultura. França serà l'escenari de la invenció de la fotografia, l'automòbil, l'aviació i el cinema, de la creació literària de Flaubert i Zola, considerats els iniciadors del “roman moderne”, i de la gran renovació artística que protagonitzaran els moviments pictòrics de finals del segle passat.

El tercer element a tenir en compte és la demografia. França és un país amb una elevada població fins a finals del segle XVIII. A partir d'aleshores té poc creixement demogràfic. L'any 1800 el país té 27 milions d'habitants, mentre que Gran Bretanya i Estats Units sumen 20 milions d'habitants. El 1990 hi ha 120 mi-

Els alumnes d'EGB, BUP i FP segons l'idioma que estudien. Sector públic.				Els alumnes d'EGB, BUP i FP, segons la llengua que estudien. Sector privat			
		Anglès	Francès			Anglès	Francès
EGB	1985-1986	86.286	75.019	EGB	1985-1986	117.684	57.779
	1992-1993	151.676	20.411		1992-1993	190.228	24.346
BUP	1985-1986	64.122	48.265	BUP	1985-1986	51.340	19.085
	1992-1993	115.976	19.868		1992-1993	69.897	4.695
FP	1985-1986	52.766	7.168	FP	1985-1986	61.790	8.052
	1992-1993	74.344	4.502		1992-1993	57.568	2.395

Font: Departament d'Ensenyament. Gabinet Tècnic. Estadística de l'Ensenyament.

lions de francoparlants i 300 milions de gent de parla anglesa, la major part dels quals són americans.

L'enorme creixement demogràfic experimentat pels Estats Units durant els segles XIX i XX i l'expansió econòmica que encapçalen a partir de la Segona Guerra Mundial expliquen la major implantació de l'anglès com a llengua internacional.

La "francophonie"

En l'actualitat hi ha uns 120 milions de francoparlants, xifra que situa aquesta "comunitat lingüística" força per sota de la xinesa (1000 milions de locutors), l'anglesa (300 milions), l'espanyola (266 milions) o l'àrab (166 milions).

Malgrat tot, el francès comparteix amb l'anglès el privilegi de ser, lògicament en menor proporció, present als cinc continents. El "Sommet de la Francophonie" o "Conférence des chefs d'État et de gouvernement ayant en commun l'usage du français" reuneix cada dos anys 40 països. D'entre aquests països, el francès és la llengua materna a França, Bèlgica, Suïssa, Luxemburg, Canadà i a algunes zones d'Estats Units (Louisiana i Nova Anglaterra); és utilitzat com a segona llengua a països de l'Àfrica negra, com Mali, Senegal, República de Guinea, Costa d'Ivori, Níger o Camerun; a països àrabs, com Algèria, Mauritània o el Marroc, i asiàtics, com Laos, Vietnam i Cambotja que van adquirir la llengua francesa amb la colonització. En aquests països el francès coexisteix amb una o més llengües locals.

Tot i que la influència de la llengua francesa ha disminuït, aquesta continua sent una de les més importants del món. Bona mostra d'això és el fet que sigui utilitzada per més d'un terç de les delegacions a les Nacions Unides i que, junt amb l'anglès, l'espanyol, el rus i el xinès, sigui una de les cinc llengües oficials de l'"International Telecommunications Union" (ITU).

L'ensenyament del francès a Catalunya

A Catalunya, fins fa poc, gairebé tothom que anava a l'escola accedia a l'estudi del francès. En el darrer decenni, però, s'ha produït un canvi radical i avui, el francès l'estudia poca gent. De 75.019 alumnes que estudiaven aquesta llengua estrangera a les escoles públiques catalanes el curs 85-86 s'ha passat a 20.411 el curs 92-93. Una reducció de més del 70%. En el marc de

l'ensenyament secundari la diferència és igualment significativa: de 48.265 s'ha passat a 19.868, és a dir, gairebé un 60% menys. Aquesta reducció tan exagerada i ràpida s'ha d'atribuir a la implantació creixent de l'anglès en la nostra societat. L'anglès, essent la llengua de la informàtica, la tecnologia i les relacions internacionals, ha duplicat el nombre d'alumnes en aquests darrers anys.

No obstant això, França continuava sent l'any 1992 el principal client de Catalunya, seguit per Alemanya i per Itàlia. I és, aquest mateix any, el segon estat inversor a Catalunya, darrere d'Holanda i davant d'Alemanya. Tampoc no hem d'oblidar que a ciutats tan importants per a Europa com són París, Brussel·les, Estrasburg o Ginebra el francès és la primera llengua.

Actualment l'anglès és necessari, ningú no ho dubta. Però, tal com es preguntava no fa gaire l'articulista i escriptor Ramon Solsona en un diari català, "per quins set sous l'estudi i el coneixement de l'anglès ha d'implacar el no estudi i el desconeixement del francès? No parles en francès a quatre passes de casa? No és un dels idiomes més importants del món? No és una llengua germana de la nostra?"...

Bibliografia

OLIVERI Claude i FREMONT Pierre. "Les francophonies", *Revue Reflet* nº 28, Alliance Française / Credif / Hatier, 1988.

"Languages of the World", *The New Encyclopaedia Britannica*, vol. 22, Encyclopaedia Britannica, 15a edició, 1990.

Departament d'Ensenyament: Gabinet Tècnic, "Estadística de l'Ensenyament. Alumnes segons la llengua estrangera que estudien", 1993.

Consulat General de França a Barcelona. "La Catalogne: quelques idées, quelques chiffres", 1993.

SOLSONA Ramon. *Francès*, article publicat al diari "Avui", 1993.

Gemma Delgar i Farrés

Professora de Francès a l'Escola d'Idiomes

Reflexions entorn de la Borsa

*Mercè Vidal

Mercè Vidal, professora del Departament de Contabilitat i Finances, fa un article sobre les activitats que porta a terme l'Escola d'Empresarials per donar una formació borsària sòlida als estudiants.

Tradicionalment a les Facultats d'Econòmiques la Borsa no és un tema estudiat amb gaire profunditat, ja sigui per la seva aurèola especulativa, ja sigui per la dificultat d'establir un model que permeti analitzar-la i estudiar-ne el comportament.

En tota activitat financera és inevitable un component especulatiu: davant d'un inversor especulatiu en trobem un altre que vol cobrir el seu risc. Són les dues cares d'una mateixa moneda, que en la dècada dels vuitanta han arribat a extrems exagerats.

La dificultat d'establir un model continua vigent. En la Borsa hi conflueixen valoracions, expectatives i anàlisis diferents que contribueixen a dificultar l'estudi de les variables que hi intervenen. Avui en dia, però, aquestes no poden ser raons que impedeixin estudiar seriosament el món borsari i incloure'l en el món acadèmic amb el tractament que es mereix.

Durant la dècada dels vuitanta el món financer ha sofert una sèrie de transformacions que ens obliguen a tractar amb més profunditat la Borsa. Aquestes transformacions són: la internacionalització del moviment de capitals, l'existència d'un pes més gran de la inversió institucional i el procés de "titularització".

En primer lloc, la internacionalització del moviment de capitals és degut sobretot a la liberalització que al respecte han impulsat els països i també al fet que avui el diner viatgi a la velocitat del fax. Dos aspectes, l'un de caràcter tècnic i l'altre de caràcter polític, que transformen els sistemes financers dels països i la possibilitat d'obtenir finançament.

En segon lloc, un pes més gran de la inversió institucional incideix en el finançament que poden obtenir els altres agents necessitats i també augmenta les possibilitats d'inversió.

El Dr. Joan Hortalà, President de la Societat Rectora de la Borsa de Barcelona.

I en tercer lloc, la "titularització" consisteix en el desplaçament d'actuació de les empreses, en l'obtenció de finançament de les institucions financeres cap al mercat. Els préstecs s'instrumenten en títols i es passa de la dependència bancària, en l'obtenció del finançament, a la dependència del mercat.

Aquestes transformacions ens indiquen la necessitat que els alumnes coneguin amb profunditat el funcionament, no sols de la Borsa, sinó de totes les innovacions financeres que s'han produït. Per això, l'Escola d'Empresarials cada any organitza actes de caràcter extraacadèmic per apropar l'alumne a la realitat del món borsari. Una d'aquestes activitats és el **Concurs de Borsa**.

Les activitats relacionades amb la borsa són paral·leles al creixement de l'Escola d'Empresarials. Un any després de la seva implantació —curs 88-89—, el

professor Joan Aliberch i alguns del seus alumnes van participar per primer cop al concurs estatal de borsa organitzat pel diari "Expansion" i el "Banc Nacional de París".

La tradició borsària dels EUV va quedar refermada el curs 89-90, quan els alumnes, amb la col·laboració de professors, van organitzar el **I Concurs de l'Escola d'Empresarials**, en record del professor Joan Aliberch, mort en un accident de circulació el setembre del 1988.

A partir d'aquest primer concurs, l'experiència es va anar repetint regularment fins a arribar a la 5a edició d'engany. Al llarg del temps el Concurs ha perseguit dos objectius. El primer, acostar els alumnes al món de la Borsa i, el segon, formar un equip que representi l'Escola en el concurs nacional del diari "Expansión" i el "BNP".

El primer dels objectius s'aconsegueix amb el propi funcionament del concurs. Durant quatre setmanes els equips participants poden invertir en el Mercat Continu, al mateix temps que es fan sessions formatives. Les operacions que es poden fer són normalment operacions al comptat, tot i que en edicions en què la Borsa ha tingut una tendència a la baixa –com va passar l'any 1992–, s'han introduït operacions a termini per fer el Concurs més atractiu i interessant.

En totes les edicions les sessions formatives han jugat un paper important. En un principi tenien un caràcter introductor sobre el funcionament del mercat i de comentari sobre les incidències que vivia la borsa durant el Concurs i els mateixos concursants. Però en la 5a edició, celebrada el novembre passat, es va ampliar l'abast de les sessions formatives amb l'organització del **I Seminari de Borsa**.

Amb aquest Seminari, que va constar de quatre jornades de caràcter tècnic, es va voler anar més lluny en l'objectiu d'acostar el món estudiantil al borsari. Aquestes sessions les van impartir professionals relacionats amb el món borsari i provinents de la Borsa de Barcelona, de Societats de Valors i Borsa i de Societats de Fons d'Inversió, els quals van tractar els aspectes més importants de l'activitat borsària.

El I Seminari va ser clausurat pel President de la Societat Rectora de la Borsa de Barcelona, Sr. **Joan Hortalà**, amb una conferència sobre "La Borsa i l'activitat econòmica". En l'acte de clausura i després de fer

un repàs històric del paper de la Borsa, va ser destacable, entre altres consideracions, el paper de la Borsa en les funcions d'arbitratge i d'especulació. Segons el Sr. Hortalà, l'arbitratge s'hauria d'entendre com "un mecanisme que fa possible la igualació dels preus en l'espai", i l'especulació, com "un mecanisme que fa possible la igualació dels preus en el temps".

Respecte al segon objectiu del Concurs de borsa, el de formar un equip per a participar al concurs estatal, es pot dir que el paper que han fet els representants dels EUV ha estat immillorable, demostrant que el Concurs ha servit per conèixer i apropar els alumnes a la Borsa. En les edicions del 89-90, 90-91 i 91-92, els equips dels EVU van quedar classificats per a la fase final i van aconseguir respectivament el primer lloc i el tercer lloc.

Els concursos de borsa permeten conèixer la realitat del mercat, però sempre han d'anar acompanyats de sessions de caràcter formatiu per evitar que es converteixin en un simple entreteniment. Les activitats extraacadèmiques i el nou pla d'estudis permeten afirmar amb seguretat que l'Escola d'Empresarials incorpora la necessitat de conèixer a fons els fenòmens financers.

Mercè Vidal

Dept. de Comptabilitat i Finances

1r aniversari de la seu dels EUV a
Barcelona

“Des de Barcelona hem de potenciar la proximitat com a via de treball”

*Mercè Rocafiguera

El gener de 1994 ha fet un any que la Fundació Universitària Balmes va obrir un local al carrer Còrsega, 413, de Barcelona, per tal de crear-hi una plataforma al servei dels EUV. Després d'un any de funcionament, és hora de fer balanços. La responsable, Jordina Coromina, ens explica en aquesta entrevista el funcionament del nou local. Jordina Coromina és mestra, correctora d'Eumo editorial i fa 8 anys que treballa per a la Fundació Universitària Balmes.

Amb quin objectiu es va crear la seu dels EUV a Barcelona?

Quan, des de Direcció general, se'm va proposar aquesta tasca, també se'm varen assenyalar els objectius, que jo he mirat d'aconseguir. En síntesi, se'm va dir que es tractava de tenir a Barcelona un cap de pont per a les múltiples relacions que generen les activitats dels EUV des de i cap a Barcelona. En efecte, cal pensar en la gran quantitat de tasques que desenvolupen els EUV a través del que són pròpiament: sis diplomatures, una llicenciatura, una escola d'idiomes, una editorial i un taller de disseny i fotocomposició, a més dels múltiples serveis satèl·lits que aquesta estructura mou, tot coordinat per personal propi i una gran varietat de col·laboradors. Davant d'això, s'entén que des de sempre haguem tingut mobilitat entre Vic mateix i comarca i també a Barcelona capital, entre altres llocs. De fet, les relacions dels EUV amb Barcelona són constants, ja sigui per la procedència de part del professorat, dels alumnes, o bé autors i diferents especialistes que treballen per a l'Editorial, empreses de di-

Jordina Coromina és la responsable de la seu dels EUV a Barcelona.

versos àmbits per a les quals treballa EUMO Gràfic, etc. Tot això, doncs, comporta una mobilitat constant, que interrelaciona persones, tasques, projectes... i, com a conseqüència inevitable, es crea aquesta seu dels EUV per tal de canalitzar tota la informació adequadament.

De quina infraestructura disposeu i quines funcions du a terme?

Tenim el local al carrer Còrsega, i està compost d'un despatx i una sala de reunions. Evidentment, disposem per treballar de tota la mena de material propi d'un despatx i hi tenim també el fons editorial d'EUMO. Els serveis de recepció, fax, xerocòpies, els compartim amb una altra institució, instal·lada al mateix local.

La feina aquí és molt variada; abasta, de fet, a petita escala i a nivell informatiu essencialment, els grans blocs d'entitats dels EUV. La meua tasca, coordinada amb Secretaria General, consisteix a donar informació concreta i assessorament, d'una banda, de tot allò relacionat amb les carreres universitàries que es fan a Vic: tipus de carreres, plans d'estudis, organització i infraestructura de l'entitat de Vic, sistema de matriculació, etc. És molt llarga la llista de preguntes sobre els Estudis i el seu funcionament que cal respondre als estudiants, sobretot als nous. També aquí tinc tota la informació necessària pel que fa als mitjans de transport per al trasllat diari o setmanal dels estudiants de Barcelona i rodalia, de Granollers, etc., i sobre els diversos sistemes d'allotjament per als estudiants, tot això coordinat amb el Servei d'Estudiants de Vic. Les mateixes demandes dels estudiants ja van marcant d'alguna manera el tipus d'informació que cal tenir aquí a Barcelona, i segurament que alguns tràmits que ara només es fan a Vic s'hauran de fer en un termini no gaire llarg aquí. D'altra banda, la feina informativa que dic s'estén a tot el que estigui relacionat amb l'Editorial i el taller de disseny.

Una de les tasques importants duta a terme des d'aquí, iniciada el curs passat i ja represa aquest curs, és una campanya informativa dels EUV als diferents centres d'ensenyament secundari, campanya que representa molta feina perquè es tracta de posar-se en contacte per carta i per telèfon amb els centres d'ensenyament per tal de fer conèixer els Estudis i totes les possibilitats que ofereixen als estudiants que volen incorporar-se a la universitat.

A més, la sala de reunions d'aquí acull cada dia més tota mena de reunions dels diferents sectors representats de Vic: ja s'hi ha fet alguna reunió de directors de les escoles dels EUV, de professors dels Estudis, sovint s'hi troben membres d'EUMO amb autors o col·laboradors i, per exemple, ara ja és el lloc habitual

de reunió de la revista *Interaula*, de les escoles de mestres de Catalunya. EUMO Editorial en fa un ús assidu, ateses les seves necessitats de contacte amb especialistes per a un projecte o altre. La meua feina en relació amb l'Editorial, a més a més, continua sent la de correctora i coordinadora de determinades feines encarregades a correctors o traductors de Barcelona.

EUMO Gràfic és un altre dels eixos de l'entitat de Vic que té una presència important en aquesta seu del carrer Còrsega. Els contactes entre EUMO Gràfic i distintes empreses de Barcelona es vehiculen sovint aquí, lloc des d'on es fa derivar cada feina on pertoca i s'agiliten les trameses i els contactes.

En aquesta feina informativa que dius, quin tipus de consultes acostumes a rebre?

Bé, les consultes són moltes i de molta mena. En època de començament o de final de curs, els estudiants monopolitzen el telèfon (i l'espai!) demanant qüestions sobre matriculacions, notes de tall, convalidacions, mitjans de transport, habitatge, etc.; en altres períodes, com ara mateix, els qui es mouen són els centres educatius d'ensenyament secundari, que ja comencen a demanar que els trametem informació del nostre centre per a orientar els seus alumnes, i tot això va molt bé i complementa la campanya informativa dels Estudis que et comentava. A part d'aquestes qüestions acadèmiques, pel que fa a l'Editorial, per exemple, rebo trucades sovint demanant les últimes novetats o per fer comandes de diferents llibres o demanant dades concretes sobre el contingut o la utilització d'algun material específic. Una vegada em van trucar des de Catalunya Ràdio perquè hi anés a presentar les guies de conversa editades per EUMO, els havia fallat un representant de la Generalitat i jo els vaig omplir el forat. De fet, en una feina com aquesta de cara al públic, ja se sap que passa una mica de tot; de vegades la gent truca i no sap on ho fa i llavors et poden demanar les coses més inversemblants.

En què ha canviat la teua feina des que et van proposar ser la responsable d'aquesta seu dels EUV a Barcelona?

Bàsicament se m'ha diversificat el tipus de feina. D'una banda, continuo amb les meves tasques de cor-

recció i, de l'altra, coordino, organitzo i estructuro un servei nou que s'està estrenant. Ara mateix, estic treballant en uns programes d'ordinador per a organitzar bases de dades diferents, una per a comptabilitzar els centres d'ensenyament relacionats amb els Estudis i una altra per a comptabilitzar les empreses relacionades amb EUMO Gràfic. Cal no oblidar que aquí a Barcelona treballo representant tots els serveis de Vic, i això amalgama molta informació; de fet, una de les eines més útils que tinc són els anys que fa que treballo a la institució, perquè em facilita orientar-me en la diversitat de qüestions que se'm plantegen.

Aquest gener fa un any des de l'obertura del despatx a Barcelona. Com ha estat aquest primer any de vida? Podem parlar de resultats concrets?

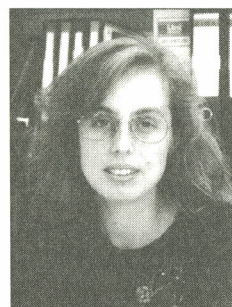
Un any és una primera fita important i alhora poc representativa, perquè només permet parlar de resultats concrets petits. A mi em sembla que aquest any ha estat de presentació i de començar a treballar fort per tot el que representa aquesta presència a Barcelona i tot el que ha de representar. Hi ha estudiants, per exemple, que m'han vingut al despatx quan ja estaven matriculats, sorpresos i encantats d'acabar de saber que tenien un espai a Barcelona on anar, sense haver-se de traslladar a Vic; segurament que el curs vinent aquests mateixos estudiants ja faran els passos previs de començament de curs aquí a Còrsega.

Acabo de dir que els resultats han de ser petits perquè només tenen un any, però no és ben cert, perquè déu n'hi do el moviment, no desbordant però continu, de tasques diàries. Ara la feina ha de ser d'expansió i consolidació.

Per acabar, per què creus que és important que els EUV tinguin una seu a Barcelona?

El mateix objectiu en què se sosté la creació de la seu, que et responia en la primera pregunta, respon això, la importància que els EUV siguin a Barcelona, ja que la mobilitat que et deia de feines i persones Vic / Barcelona ja fa temps que existeix, ara essencialment el que faig des d'aquí és facilitar-la. És curiosa l'agradable reacció de molts quan saben que tenim una seu a Barcelona, els sembla que tenint-nos més a la vora els contactes poden ser molt més eficaços, i hem de po-

tenciar això: la proximitat com a via de treball. A més a més, ara voldria afegir que amb una presència a Barcelona trenquem l'absurda dicotomia comarques/capital, ja que la feina ni és més bona ni està més ben feta ni aquí ni allà, simplement es complementen, i un exemple d'això som nosaltres, que treballant a comarques també treballem a la capital.

Mercè Rocafiguera

Els futurs mestres i el futur de la llengua

*Francesc Codina

L'ensenyament i els mestres són un sector i un col·lectiu estratègics per al futur de la llengua catalana i per al futur de moltes altres realitats i valors de la nostra societat. A ells els pertoca la tasca de formar i integrar els futurs ciutadans en una societat plural i oberta, però alhora cohesionada al voltant d'uns valors democràtics i d'una personalitat col·lectiva, amb la llengua catalana com a element definidor i instrument aglutinador. Sembla, doncs, que la societat, el govern i el sistema universitari de Catalunya haurien de posar tots els mitjans per a garantir que la formació dels futurs mestres els capacites per a complir aquesta funció integradora, essencial per al progrés de qualsevol nació moderna en el context europeu.

Un cop exhaurit el franquisme, la societat catalana va poder iniciar un procés de normalització lingüística. Molts sociolingüistes han assenyalat que aquest procés presenta grans vacil·lacions i irregularitats, les quals en part ja vénen predeterminades pel mateix marc legal i en part són producte de la pràctica lingüística tant de les administracions públiques com dels diversos sectors i agents socials.

Com és lògic, el procés de normalització lingüística al Principat –i ja no diguem a les Illes i al País Valencià– reflecteix la gravetat dels entrebancs i de les dificultats que l'han condicionat. Entre els entrebancs s'ha d'assenyalar, en primer lloc, el context polític: les limitacions d'una autonomia catalana en el marc d'un Estat espanyol que ideològicament i políticament continua basant-se en un model uninacional, hostil al reconeixement efectiu de la pluralitat lingüística i cultural. En segon lloc, el procés de normalització ha estat condicionat per la complexa realitat sociolingüística catalana, modelada en gran part per un llarg període històric de repressió de la llengua, que s'accentuà en els anys de la dictadura franquista (1939-1977). Aquesta repressió va fer que la gran majoria dels catalanoparlants fossin analfabets en la seva llen-

Els mestres són un col·lectiu estratègic per al futur de la llengua.

gua, i va afavorir tota mena d'actituds diglòssiques i d'autoodi, conscients i inconscients, moltes de les quals encara perduren, alhora que va impedir que la nombrosa població immigrada pogués adquirir de forma natural la llengua de la terra d'adopció.

Tots aquests factors expliquen en part que el model "tou" de normalització que va sorgir l'any 1983, en

una primera etapa, es decantés més cap a l'extensió del coneixement de la llengua que no pas cap a l'extensió del seu ús social. Recordem que l'article 3r de l'Estatut d'Autonomia (1979) afirmava que la Generalitat havia de prendre "les mesures necessàries" per assegurar el "coneixement" del català i havia de crear "les condicions" que permetessin arribar a una "igualtat plena quant a drets i deures dels ciutadans de Catalunya" en relació al català i al castellà. En coherència amb aquest plantejament, la Llei de Normalització Lingüística (1983), en el seu article primer, es proposava com un dels objectius prioritaris "assegurar l'extensió del coneixement del català".

Els mestres: un col·lectiu estratègic

Essent doncs el primer objectiu l'extensió del "coneixement" de la llengua, potser té una certa lògica que durant aquests deu darrers anys l'escola hagi estat precisament el lloc on s'ha produït el capgirament lingüístic més notable. I no és pas que les condicions inicials fossin més favorables a la normalització que en altres àmbits. Ni la realitat sociolingüística de l'alumnat en moltes zones del país, ni la preparació del professorat, que no havia tingut cap formació inicial en català, no oferien en principi un panorama gaire esperançador. Tanmateix, la pressió social i l'actitud favorable de la majoria de pares, mestres i alumnes, van fer possible que es dugués a terme un programa massiu de reciclatge del professorat —amb totes les deficiències pròpies d'una operació de tant abast— i que progressivament s'estengués l'ensenyament en català. Primer a les zones amb més percentatge de nens catalanoparlants, i després, a partir de l'inici del programa d'Immersion, a moltes escoles amb majoria de nens castellanoparlants del cinturó de Barcelona i d'altres àrees del país.

No és pas que, en l'àmbit escolar, tot hagin estat flors i violes. Hi ha hagut i hi ha encara problemes molt greus, derivats de la falta de mitjans o d'errors diversos. Però és innegable que, si més no a l'ensenyament primari, s'ha avançat moltíssim. I que, en gran part, aquest avanç s'ha degut a l'esforç d'una generació d'ensenyants en què han abundat les persones i els equips conscients i actius, compromesos amb la socie-

tat i amb el país, que es van haver de formar en una època difícil, i que han assumit la tasca de tirar endavant l'ensenyament del català i en català sovint enmig de resistències, indiferències, incomprensions i fins i tot hostilitats, com les darreres campanyes contra el programa d'Immersion lingüística, instigades per l'extrema dreta. Però, malgrat tantes dificultats, és indiscutible que en el terreny lingüístic l'escola ha realitzat una funció compensatòria important, que ha possibilitat l'aprenentatge i l'ús del català per part de molts nens d'origen no-catalanoparlant.

En l'actualitat tot indica que s'està a punt de fer un pas endavant en el camí de la normalització lingüística. Les lleis de la reforma educativa promulgades per la Generalitat (1992) estableixen que el català ha de ser "la llengua vehicular i d'aprenentatge" de l'ensenyament a Catalunya. D'altra banda, es prepara una reforma de la Llei de Normalització Lingüística, amb l'objectiu d'impulsar i garantir l'ús del català, ni que sigui en quotes mínimes, en determinats àmbits (cinema, televisions privades, món socio-econòmic, etc.). Sembla doncs que, finalment, la política lingüística s'orientarà cap a l'extensió de l'ús social de la llengua, sense deixar, però, de vetllar per l'extensió del seu coneixement. Per tant, en el futur, el paper de l'escola i dels mestres continuarà sent tan necessari com ho ha estat fins ara. Al capdavant, l'impuls de l'ús social del català com a llengua pròpia i nacional de Catalunya és l'única via que pot assegurar-ne la continuïtat. Alhora, però, aquest és l'objectiu que en legitima l'ús com a llengua d'ensenyament, ja que si en el futur pròxim el català no esdevingués una llengua útil i necessària per als alumnes, és a dir, intensament usada per la societat catalana, quin sentit tindria mantenir el seu ús intens a l'escola com a vehicle i objecte d'aprenentatge?

Així doncs, és fàcil d'adonar-se que l'ensenyament i els mestres són un sector i un col·lectiu estratègics per al futur de la llengua catalana i també, no cal dir-ho, per al futur de moltes altres coses. A ells els pertoca la tasca de formar i integrar els futurs ciutadans en una societat plural i oberta, però alhora cohesionada al voltant d'uns valors democràtics i d'una personalitat col·lectiva, amb la llengua catalana com a element definidor i instrument aglutinador. Sembla doncs que la societat, el govern i el sistema universitari de Catalunya haurien de posar tots els mitjans per a garantir que

la formació del futurs mestres els capacités per a complir aquesta funció integradora. Una funció que esdevé més necessària que mai davant els trasbalsos que provoquen el creixement de la marginació, l'arribada de nous col·lectius immigrants de procedència geogràfica i cultural molt diversa i l'acceleració dels canvis tecnològics i socials.

La formació dels futurs mestres

Arribats a aquest punt, ens podem demanar si la qualitat i el gruix de la formació inicial dels futurs mestres es corresponen prou amb les exigències i les expectatives a què ens acabem de referir. Sense pretendre donar cap resposta rotunda a la qüestió, comentarem tot seguit un parell de fets que condicionen la formació dels mestres, sobretot pel que fa a la llengua i a la seva didàctica. Aquests dos fets són: l'adopció dels nous plans d'estudis a les escoles de mestres i la procedència socio-cultural dels estudiants de Magisteri en els darrers anys.

Els nous plans d'estudis de Magisteri no han significat cap guany en temps de formació, ja que els estudis continuen sent una diplomatura de tres anys, i no una llicenciatura de quatre anys com s'havia reivindicat. En canvi, seguint les pautes dictades des del Ministeri d'Educació de l'Estat, els nous plans han modificat profundament l'estructura de la carrera. D'una especialització relativa basada en àrees del saber (Ciències, Ciències Socials, Filologia, etc.), s'ha passat a una especialització radical basada o bé en etapes (Educació infantil i Educació primària), o bé en continguts o problemàtiques molt particulars (Educació Especial, Llengua Estrangera, Educació musical, etc.). Simultàniament, s'han reduït les matèries de continguts específics d'àrees del saber i s'han introduït grans espais per a matèries optatives. Entre altres conseqüències, aquests canvis han comportat una disminució —en la majoria de les noves especialitats— de l'espai lectiu destinat a les matèries de llengua catalana i la seva didàctica, i així mateix han significat la desaparició o la relegació a l'optativitat de matèries com la literatura catalana, la història i el coneixement del medi de Catalunya.

La procedència socio-cultural dels estudiants de Magisteri ha anat canviant en els darrers anys. La mas-

sificació dels estudis universitaris, el sistema d'accés a la Universitat, les perspectives de baixa natalitat, la saturació laboral de l'ensenyament, i també un cert desprestigi social de la professió de mestre, han provocat una alteració notable del perfil mitjà de l'alumne que arriba a primer curs de la carrera. Tot i el risc de caure en un esquematisme excessiu, es pot dir que deu anys enrere, en el conjunt de les escoles de mestres, dominaven els estudiants procedents de classes mitjanes, majoritàriament de llengua familiar catalana i amb un component vocacional previ molt fort. En canvi, actualment, dominen els estudiants procedents de classe obrera o mitjana-baixa, majoritàriament de llengua familiar castellana, i amb un component vocacional previ no tan fort.

Cal dir també que, a diferència del que passava deu anys enrere, tota els alumnes d'avui han estudiat el català i una part d'ells en català a l'ensenyament primari i secundari. Tanmateix, molts estudiants arriben a primer curs de Magisteri amb un domini instrumental i normatiu de la llengua molt deficient, tant a nivell oral com escrit. Aquest fet obliga les escoles de mestres a continuar organitzant cursos de reforç de llengua, fora de l'horari lectiu, destinats als nombrosos alumnes que no superen les proves de control inicials.

Al cap de tres cursos atapeïts de matèries molt diverses, en aquestes circumstàncies, és difícil que es pugui aconseguir formar uns mestres amb un domini suficient i àgil en els diversos registres de la llengua, des dels col·loquials fins als més formals. També és difícil aconseguir que assoleixin un coneixement descriptiu de les estructures lingüístiques, assentat en uns fonaments sòlids de teoria gramatical. I sense aquestes bases, també es fa molt difícil que puguin adquirir una formació didàctica que es recolzi en la reflexió, en la capacitat d'observar i d'analitzar els problemes de l'aprenentatge lingüístic, i en el coneixement de les tècniques i els recursos elementals per a l'ensenyament de la llengua.

Encara resta, però, un aspecte essencial de la formació dels futurs mestres, que tampoc no és segur que pugui ser assolit en el marc actual. Ens referim a la formació d'una actitud global d'interès per la cultura, de responsabilitat personal, d'autovaloració de la pròpia professió i de compromís amb la societat, amb els valors democràtics, amb la identitat col·lectiva del país i

també, doncs, amb la llengua nacional. I cal dir que els estudiants de Magisteri actuals poden connectar perfectament amb aquesta actitud global, ja que, a causa del seu origen socio-econòmic, la majoria d'ells han viscut una experiència de salt cultural que els pot donar la capacitat de valorar prou bé la funció de la seva futura professió i també de comprendre els problemes i les necessitats de molts dels seus futurs alumnes en tots els terrenys, inclòs el lingüístic.

Tanmateix, és difícil que en la situació actual es pugui garantir una formació suficient i coherent dels futurs mestres, que respongui a les necessitats i als projectes de progrés col·lectiu del nostre país en tots els terrenys i en el de la llengua en concret. Per aconseguir aquest objectiu, caldria crear unes condicions, uns instruments i un marc adequats, força diferents dels actuals. Per això convindria que tant la societat civil com

la Universitat i les institucions de govern de Catalunya comencessin a preocupar-se seriosament d'aquesta qüestió estratègica, la qüestió dels mestres, ja que el futur del país en molts ordres dependrà en un grau elevat del funcionament del sistema educatiu, i aquest, en gran mesura, dependrà de la formació que avui la societat catalana sigui capaç de proporcionar als seus futurs mestres.

Francesc Codina

Coordinador del Departament de Filologia de l'Escola de Mestres

Morir d'ignorància

* Montse Faro

La ignorància és la causa principal de contaminació de la SIDA. Sobre la naturalesa d'aquesta malaltia i sobre les campanyes de prevenció, en parla Montserrat Faro, Cap d'Estudis d'Infermeria, a l'article següent.

Luc Montagnier, metge pioner en la lluita contra la SIDA, deia fa pocs dies que la meitat de les persones amb risc de morir de SIDA a finals dels anys 90 encara no s'han infectat amb el virus que provoca la malaltia, i alhora afirmava que l'obligació és clara: evitar que aquestes persones agafin la malaltia i morin per IGNORÀNCIA. Insistia que cal fer una intervenció preventiva, EDUCACIÓ PER A LA PREVENCIÓ. Aquesta és en aquest moment la vacuna més eficaç. Fins i tot quan es disposi d'un tractament o d'una vacuna, l'educació per a la prevenció continuarà essent la millor arma per lluitar contra la SIDA.

La SIDA està relacionada amb alguns comportaments socio-culturals: activitat sexual, ús compartit

d'agulles i xeringues contaminades. Cadascú ha d'integrar en la seva vida quotidiana les mesures preventives que cal adoptar per tal d'evitar el contagi amb el VIH (Virus de la Immunodeficiència Humana), és a dir, ha d'evitar el consum de drogues i responsabilitzar-se de la pròpia vida sexual.

J. Torres, President de la Fundació AntiSIDA de l'Estat espanyol, deia el mes de novembre que "si un té SIDA, no és per ser qui és, ni en què treballa, ni què fa; en realitat depèn de com es fan les coses. És un tema d'habilitat de prevenció". Amb aquestes paraules queda clar que la SIDA no és un problema ideològic, sinó que és un problema de salut pública. Els afectats no són uns quants sinó que ho som TOTS.

El Departament de Sanitat de la Generalitat de Catalunya, i més concretament el Programa de Prevenció i el Control de la SIDA, ha anat portant a terme diferents activitats dirigides a proporcionar informació tant als professionals de la salut com a la població. En aquest moment les campanyes de prevenció es dirigeixen sobretot als adolescents i les dones, ja que la SIDA és al nostre país la segona causa de mort (la primera són els accidents de trànsit) en el jovent (població de 26 a 29 anys).

El lema que aquest any ha escollit l'Organització Mundial de la Salut (OMS) per al Dia Mundial de la SIDA ha estat: "És hora d'actuar". Simbolitza una crida a l'acció; sabem com hem de prevenir la SIDA, sabem com hem d'atendre els malalts que la pateixen, però cada any hi ha milers de nous infectats. Per això cal passar a l'acció.

Amb aquest article voldria fer arribar informació a tots els lectors del "Miramarges" i contribuir a aclarir dubtes sobre els mecanismes de contagi i les mesures preventives que cal adoptar per a evitar-ho. Si ja n'esteu informats, no us farà cap mal repassar un cop més la informació.

Què és la SIDA?

La SIDA (Síndrome d'ImmunoDeficiència Adquirida) és una malaltia infecciosa causada per un virus anomenat VIH o virus de la SIDA. El que fa el VIH és atacar els limfòcits. Els limfòcits són cèl·lules sanguínies que formen part del sistema immunitari. El sistema immunitari és l'encarregat de reconèixer i destruir els gèrmens que han aconseguit penetrar dins el cos i arribar a la sang. El virus pot quedar-se "adormit" dins els limfòcits durant un llarg període de temps o bé pot ser que s'activi i els destrueixi.

El fet que el virus es "quedi adormit" indica que estem infectats pel VIH (ser portador del virus, ser seropositiu) sense que això vulgui dir que es pateixi la malaltia, però també indica que pots transmetre la infecció. Per tant, caldrà prendre les precaucions necessàries per a disminuir el risc d'evolució de la malaltia i per a evitar el contagi a altres persones.

L'altra possibilitat és que el virus s'activi. Aleshores es multiplica i destrueix els limfòcits. Això fa que el sistema immunitari es vagi debilitant cada vegada més

fins al punt que ja no és capaç de lluitar contra els gèrmens i les cèl·lules que el cos reconeix com a estranyes. És aleshores quan apareixen les malalties que caracteritzen la SIDA: infeccions oportunistes, alteracions neurològiques i càncers.

La transmissió del VIH

Perquè es transmeti el VIH s'han de donar una sèrie de circumstàncies que són les que ho fan possible:

- Una font d'infecció: persona infectada amb el VIH o que té la SIDA.
- Uns mecanismes de transmissió: contacte directe amb sang, semen o secrecions vaginals d'una persona infectada amb el VIH.
- Una persona susceptible de contagiar-se.

La transmissió per la sang

El risc de contagi és molt elevat quan es comparten xeringues i agulles contaminades o objectes punxants contaminats (agulles de tatuatges, fulles d'afaitar, alicates de la manicura, aparell de perforació dels lòbuls de les orelles...). Tots els objectes contaminats que travessen la pell són perillosos, no només pel contagi del VIH sinó també per altres virus causants d'altres malalties com l'hepatitis B.

La transmissió a través d'una transfusió de sang o derivats és molt difícil, ja que es fan amb control sanitari.

La transmissió sexual

Recordem que hem dit que el VIH també es troba en el semen i en les secrecions vaginals. Aquests dos líquids són els que fan que el VIH es pugui transmetre a través d'algunes pràctiques sexuals. La transmissió del virus es produeix a través de petites ferides que es provoquen durant la penetració anal o vaginal, per la fragilitat de la mucosa vaginal, del penis i sobretot de l'anus, de manera que el virus passa del semen o secrecions vaginals a la sang de la parella.

La transmissió perinatal

És el tercer dels mecanismes importants de contagi. Es produeix quan una dona embarassada està infec-

tada pel VIH i el transmet al fetus durant l'embaràs o bé durant el part. La lactància materna pot comportar la transmissió del virus.

Què cal fer per no contagiar-se?

Si entenem adequadament quins són els mecanismes de transmissió del VIH no només evitarem el contagi sinó que també sabrem conviure amb aquest problema de salut present al nostre entorn. "Saber conviure amb la SIDA vol dir no restringir inútilment les nostres possibilitats vitals, per tal de poder gaudir de tot allò que la relació amb els altres ens pot oferir."¹

La prevenció és ara com ara l'únic mitjà de lluita contra la propagació de la malaltia i aquesta prevenció passa per introduir un seguit de modificacions en alguns aspectes del nostre comportament socio-cultural.

Mesures preventives en la transmissió per sang

La transmissió dels virus de la SIDA en injectar-se drogues és la causa més freqüent de transmissió de la SIDA per via no sexual. Aquesta és una raó més per evitar injectar-se drogues o per deixar-les. Ara bé, si una persona continua injectant-se drogues, ha de prendre mesures per a protegir-se ell mateix i protegir els altres. Aquestes mesures són:

- No compartir mai ni les xeringues ni les agulles.
- Utilitzar una agulla i una xeringa d'un sol ús cada vegada o bé netejar-la i desinfectar-la cada cop amb un dels tres mètodes següents:

1. Esbandir i submergir la xeringa i l'agulla dins una dilució d'aigua amb alcohol o bé d'aigua i lleixiu durant 10 minuts i esbandir-ho de nou.

2. Bullir-les amb aigua durant 10-15 minuts.

3. Omplir de lleixiu la xeringa i l'agulla fins a dalt, buidar-la del tot, omplir la xeringa i l'agulla amb aigua fins a dalt, buidar-la del tot. Repetir cada operació com a mínim dues vegades.

No hem d'acceptar cap tractament ni procediment d'acupuntura, tatuatges, manicura si les agulles o objectes punxants no estan desinfectats o esterilitzats. Cal que els professionals (perruquers, manicurs, odontòlegs, acupuntors...) respectin aquestes mesures elementals.

Mesures preventives en la transmissió sexual

Les relacions sexuals s'han de practicar amb precaució amb totes aquelles persones de les quals desconeixem si estan infectades o no pel VIH. Algunes persones prenen l'opció de prescindir totalment de les relacions sexuals. D'altres no estan disposades a renunciar-hi. En aquest cas el risc disminueix molt si s'evita la penetració o si s'utilitza sempre i adequadament el preservatiu durant tota la relació. Ja hem dit que és la penetració anal o vaginal la pràctica sexual de més risc. Aquesta és la mesura més senzilla i eficaç de protecció contra el VIH, pel que fa al contagi per via sexual.

Val a dir, però, que hi ha altres formes de relació sexual que no comporten cap risc: els petons, la masturbació, acariciar-se, abraçar-se...

Les possibilitats d'expressar-se sexualment són molt àmplies en una relació sexual i és per això que tothom ha de tenir present el risc que comporta cadascuna de les seves pràctiques sexuals, responsabilitzant-se de la seva pròpia sexualitat per tal de protegir-se i protegir adequadament.

En conclusió, la SIDA és una malaltia greu però de difícil contagi, si es prenen les mesures preventives adequades. "L'afecte, la comprensió i l'ajuda que podem oferir als infectats i als malalts de SIDA serviran perquè la persona infectada adopti més fàcilment les mesures preventives"². L'adopció d'una actitud de tolerància, de respecte envers la diferència i de solidaritat constitueixen instruments indispensables per tal d'evitar que el VIH causant de la SIDA es propagui.

1 i 2. "Per un futur sense SIDA, no t'en desentenguis". Programa per a la prevenció i el Control de la SIDA. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Generalitat de Catalunya.

Si desitgeu més informació podeu trucar al telèfon gratuït del Programa per a la Prevenció i el Control de la SIDA del Departament de Sanitat 900.21.22.22 on professionals qualificats us atendran confidencialment.

Montserrat Faro i Basco
 Professora d'Infermeria Mèdico-Quirúrgica
 Cap d'Estudis de l'EUI Osona

Osona deixa de ser la comarca amb més estudiants als EUV

En aquesta ocasió, "Dades" ens fa conèixer quina és la procedència geogràfica dels alumnes matriculats als Estudis Universitaris de Vic el curs 93-94. Com a curiositat cal destacar que per primer cop Osona ha deixat de ser la comarca amb més estudiants.

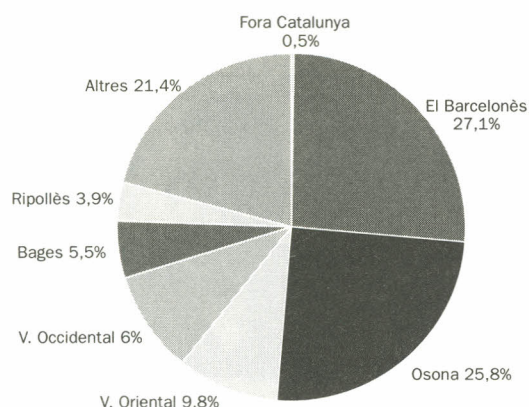
Tot seguit, l'organigrama presenta el col·lectiu de mestres de l'Escola Universitària de Mestres "Balmes".

La taula següent mostra, per comarques, la procedència dels 2.982 estudiants que fan carrera als Estudis Universitaris de Vic. Enguany el Barcelonès, amb un 27,1% dels estudiants, és la comarca que aporta més alumnes als EUV, amb una diferència d'un 1,3% per sobre d'Osona, que fins l'any passat era la comarca amb més estudiants.

Aquestes mateixes dades es troben representades amb percentatges en el gràfic següent. El Barcelonès, Osona, el Vallès Oriental, el Vallès Occidental, el Bages i el Ripollès són, per ordre, les comarques que aporten més alumnes. Hem assenyalat també els estudiants que vénen de fora de Catalunya (Osca, Múrcia, Alacant, Castelló, Pontevedra, Saragossa, Terol i Andorra) i que són el 0'5% de l'alumnat.

Curs 93-94	Polit.	Inf.	Emp.	T.I.	Magist.	EUV
Alacant	0	1	0	0	0	1
Alt Camp	3	0	1	0	0	4
Alt Empordà	2	5	3	0	4	14
Alt Penedès	5	1	8	0	0	14
Alt Urgell	9	0	4	0	0	13
Alta Ribagorça	1	0	0	0	0	1
Andorra	0	0	3	0	0	3
Anoia	7	3	2	0	3	15
Bages	40	15	92	4	13	164
Baix Camp	18	3	3	0	0	24
Baix Ebre	2	1	4	0	0	7
Baix Empordà	2	1	6	1	1	11
Baix Llobregat	35	9	46	4	8	102
Baix Penedès	0	1	0	0	0	1
Balears	13	8	1	2	0	24
Barcelonès	270	78	402	21	38	809
Berguedà	15	5	27	0	6	53
Castelló	3	0	0	0	0	3
Cerdanya	6	0	7	1	3	17
Conca de Barberà	0	0	2	0	1	3
Garraf	1	1	3	0	0	5
Garrigues	0	0	1	0	0	1
Garrotxa	8	12	5	1	8	34
Gironès	8	20	20	0	7	55
Guipúscoa	0	0	0	1	0	1
Maresme	23	9	64	5	5	106
Montsià	3	1	1	0	4	9
Múrcia	1	0	0	0	0	1
Noguera	3	0	1	0	1	5
Osca	0	4	1	1	0	6
Osona	205	63	346	17	139	770
Pallars Jussà	4	0	0	0	0	4
Pallars Sobirà	1	0	0	0	0	1
Pla d'Urgell	1	1	0	0	0	2
Pla de l'estany	2	0	1	1	0	4
Pontevedra	0	1	0	0	0	1
Priorat	1	0	1	0		2
Ribera d'Ebre	0	0	1	0	0	1
Ripollès	32	21	38	4	21	116
Saragossa	1	1	0	0	0	2
Segarra	0	0	2	0	0	2
Segrià	9	6	8	2	0	25
Selva	5	6	14	1	4	30
Solsonès	2	1	9	0	0	12
Tarragonès	9	5	11	1	1	27
Terol	0	1	0	0	0	1
Terra Alta	1	0	1	0	0	2
Urgell	0	1	1	0	1	3
Vallès Occidental	48	15	92	7	17	179
Vallès Oriental	76	25	146	10	33	290
Total	875	325	1.380	84	318	2.982

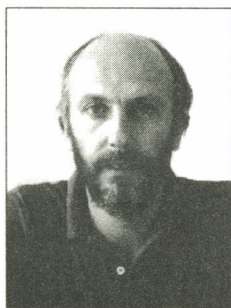
Gràfic Percentages. Curs 93-94

Organigrama de l'Escola Universitària de Mestres Balmes

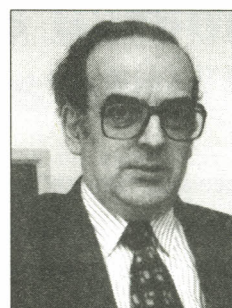
Sr. Antoni Tort
Director

Sr. Sebastià Riera
Cap d'Estudis

Sra. Montserrat Vilalta
Secretària

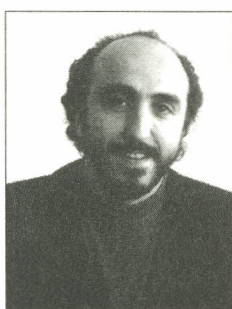

Sr. Jaume Puntí
Administrador

COORDINADORS

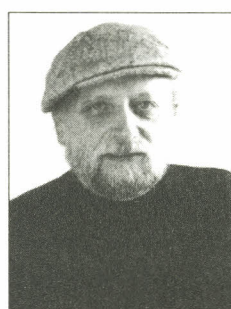
Sr. Jacint Torrents
Ciències i C. Socials

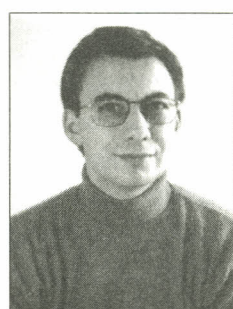
Sr. Manel D. Comas
Ciències de l'Educació

Sra. M. Carme Bernal
Educació Infantil

Sr. Josep Vernis
Expressions

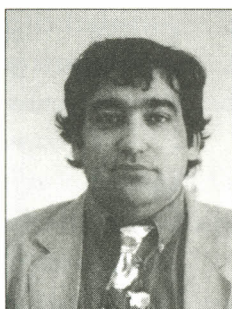

Sr. Francesc Codina
Filologia

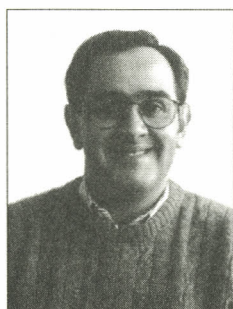
PROFESSORS DEL DEPARTAMENT DE CIÈNCIES I CIÈNCIES SOCIALS

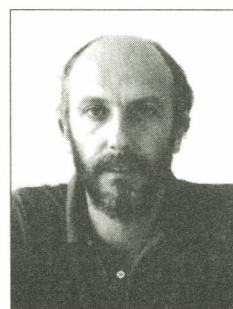
Sra. Consol Blanch

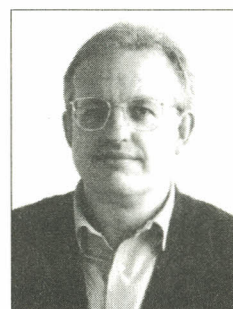
Sr. Josep Burgaya

Sr. Pau Casañas

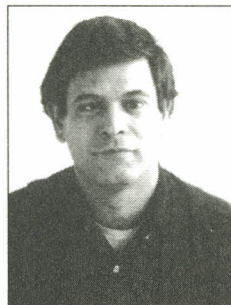
Sr. Sebastià Riera

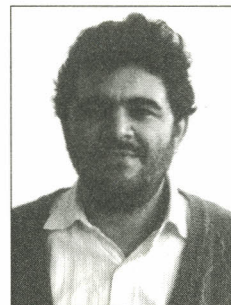
Sr. Joan Mir

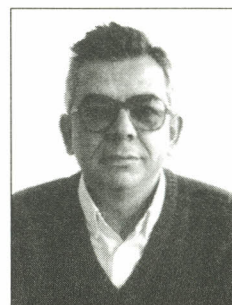
Sr. Enric López

Sr. Ramon Rial

Sr. Jacint Torrents

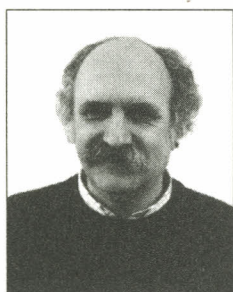

Sr. Andreu Roca

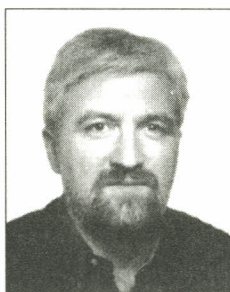
PROFESSORS DEL DEPARTAMENT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

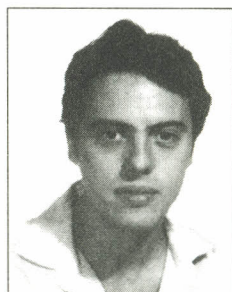
Sra. Montserrat Camprubí

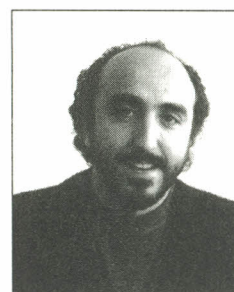
Sr. Jaume Carbonell

Sr. Jaume Carbonés

Sr. Miquel Casadevall

Sr. Manel D. Comas

Sr. Josep Font

Sra. Anna Gutiérrez

Sra. Carme Novellas

Sra. Anna Pujol

Sra. Mercè Rios

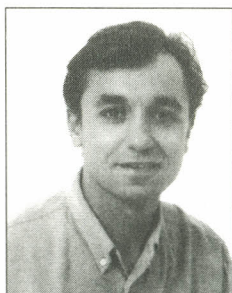
Sra. M. Rosa Roca

Sr. Miquel Ruiviejo

Sr. Ramon Sitjà

Sr. Àngel Serra

Sr. Antoni Tort

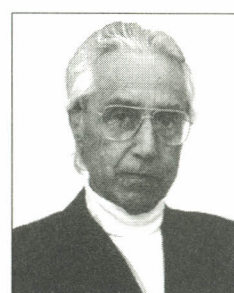
Sra. Mercè Torrents

Sra. Montserrat Vall

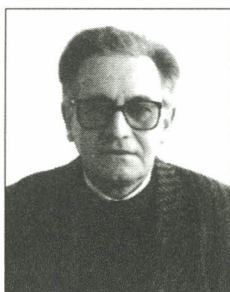
Sra. Conxita Valls

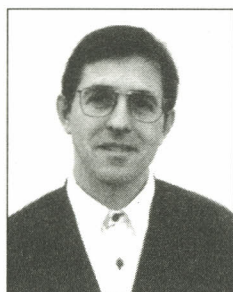
Professor
Extraordinari

Sr. Raimon Panikkar

PROFESSORS DEL DEPARTAMENT D'EXPRESSIONS

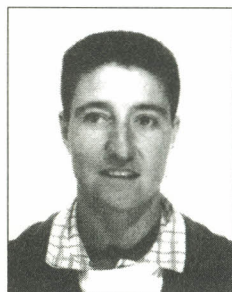
Sr. Joaquim Maideu

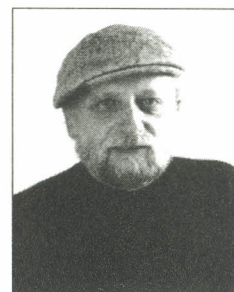
Sr. Miquel Pérez

Sra. Dolors Rusiñol

Sra. Mercè Soler

Sr. Josep Vernis

PROFESSORS DEL DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ INFANTIL

Sra. M. Carme Bernal

Sra. M. Teresa Buscart

Sra. M. Antònia Canals

Sra. Providència Dauí

Sra. M. Teresa Feu

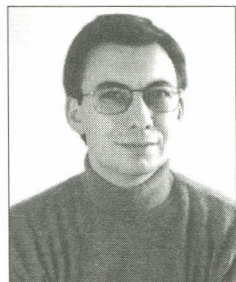

Sra. Núria Franch

Sra. Teresina Maideu

PROFESSORS DEL DEPARTAMENT DE FILOLOGIA

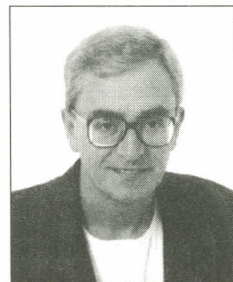
Sr. Francesc Codina

Sra. Marta Corominas

Sra. Assumpta Fargas

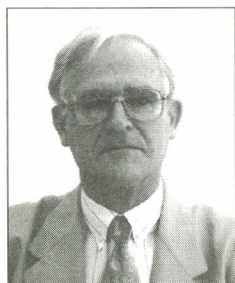
Sr. Josep Fornols

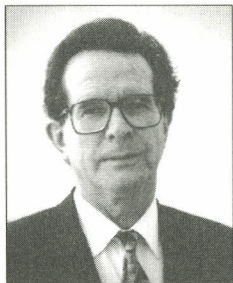
Sra. Núria Medina

Sra. Carme Rubio

Sr. Segimon Serrallonga

Sr. Ricard Torrents

Sra. Anna Vallbona

Sr. Josep Tió

SECRETARIA

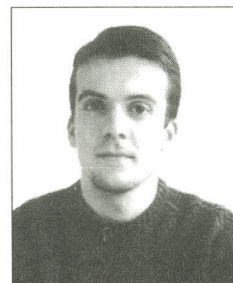
Sra. Agnès Morató
Cap de Secretaria General

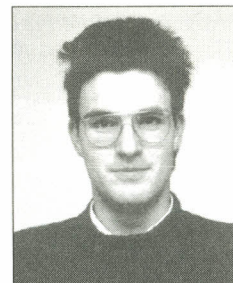
Sra. Elisabet Vila
Cap de Secretaria

Sra. Teresa Puntí
Secretària de Direcció

Sr. Carles Saborit
Secretari auxiliar

Sr. Josep Casas
Secretari Auxiliar

Entrevista a la Dra. Àngels Carabí

Àngels Carabí: “Toni Morrison escriu sobre la seva experiència com a dona negra”

* Maria Pilar Godayol

El dia 10 de novembre la Dra. Àngels Carabí, professora de literatura nord-americana a la Universitat de Barcelona, va ser a la Facultat de Traducció i Interpretació per tal de parlar de les autores afroamericanes i més concretament de l'obra de Toni Morrison, la Premi Nobel de Literatura 1994.

Quan va descobrir vostè la literatura de Toni Morrison?

Vaig descobrir la literatura de Toni Morrison el 1982, quan per casualitat vaig llegir *La cançó de Solomon*. En acabar la lectura, vaig pensar que era un llibre de gran valor i que dedicaria anys d'estudi a l'obra de Toni Morrison fent la tesi doctoral sobre ella. Els primers passos van ser consultar col·legues d'altres universitats de Barcelona, Catalunya i la resta d'Espanya; no obstant això, ningú no en sabia res, no hi havia cap article crític, era totalment desconeguda al nostre país. Però vaig continuar insistint i d'aquesta manera vaig anar descobrint la seva obra.

Quina va ser la reacció de Toni Morrison després de ser-li concedit el Nobel? Ha tingut algun contacte amb ella últimament?

Ha estat impossible parlar amb ella. Aleshores, li he escrit i enviat molts records i moltes felicitacions dels amics que va fer aquí i també li he adjuntat reculls de diaris publicats a Barcelona. Em va agradar molt la seva reacció quan li van donar el Nobel, pel fet que va

La Dra. Àngels Carabí és experta en l'obra de Toni Morrison.

dir: “sóc molt feliç i estic molt contenta que la meua mare sigui viva per compartir això amb ella”. Em va semblar una reacció molt vital, que reforça una de les constants de la literatura d'escriptores negres: la importància de la dona i de la mare com a persona que transmet una cultura, una manera de veure la vida i una manera d'anar endavant.

A quin tipus de lector s'adreça l'obra de Toni Morrison? Escriu per a la comunitat afroamericana, per a la societat americana en general o per a un lector universal?

No ho sé. Em pregunto si qualsevol escriptor escriu pensant en un tipus de lector. Crec que el que fa Toni Morrison és escriure sobre la seva experiència com a dona negra, fet que ni la literatura ni la història havia tractat fins ara. Així doncs, la seva literatura dóna molt de coratge a la raça afroamericana, atès que la fa visible. Aporta una visió de la dona i de la cultura afroamericana des de dintre. Com a conseqüència, el lector negre s'ha de sentir reconfortat de reconèixer una imaginació que comparteix. D'altra banda, tenim el lector no negre, blanc o de qualsevol altra cultura, que rep molt bé el missatge que ella transmet perquè parla de dos temes clau d'aquest final de segle, el racisme —que actualment no és només un tema americà sinó també europeu i mundial— i la dona, aquesta dona que es pot identificar amb qualsevol estructura patriarcal.

Quins recursos literaris i no literaris fa servir Toni Morrison per crear i donar vida als seus personatges?

Un dels recursos no literaris que utilitza és la seducció. Toni Morrison és una autora profundament política, però no pamfletària; l'escriptora intenta apropar el lector i la humanitat als seus personatges, de manera que si el lector entén per què una dona negra mata la seva filla, entendrà les conseqüències nefastes del racisme. Pel que fa als recursos literaris, d'entrada, Toni Morrison utilitza un llenguatge genuí, escriu en "black english", i dóna, així, un enfocament molt directe, real i honest d'allò que vol comunicar. A més a més, intenta purificar el llenguatge d'elements racistes, fent prendre consciència al lector que vivim en un món lingüístic racista i sexista. Finalment, el silenci és també un altre recurs literari que l'autora utilitza; és a dir, hi ha parts de la seva obra on ella no ho explica tot, perquè vol que el lector hi participi amb la seva pròpia imaginació.

Per què creu que els diàlegs d'aquests personatges tenen tanta força?

Perquè té una visió molt clara del llenguatge i de com són els seus personatges. En finalitzar la lectura de la novel·la, sembla que puguis tocar el personatge,

que sigui de carn i ossos. Aconsegueix que els seus personatges parlïn de veritat.

Podríem qualificar d'excèntrics els protagonistes i en general els caràcters de les novel·les de Toni Morrison?

Toni Morrison no està interessada en la norma, la cultura afroamericana no pertany a la norma, sempre els ve imposada de fora. Aleshores, els personatges que ella crea són personatges de la vida real; no crea personatges, com s'ha dit alguna vegada, que van més enllà de la vida, no són ficticis ni hipotètics, tenen una existència efectiva.

Quin paper té la música en els llibres de Toni Morrison considerant que trascendeix els límits de la comunitat afroamericana i trasllada els personatges al seu passat africà?

La música és central en la cultura afroamericana. Es tracta d'una cultura de tradició oral; per tant, hi ha una música que nodreix aquesta tradició. Cal dir que els espirituals que cantaven els negres durant l'esclavatge eren música religiosa que feien servir per tal d'enviar-se missatges secrets. D'alguna manera, s'enviaven codis secrets per trobar-se, comunicar-se o fins i tot provocar una revolta. D'altra banda, la música és l'únic vehicle que tenia la comunitat negra per comunicar-se, ja que se'ls havia prohibit d'escriure o llegir. D'aquesta manera van desenvolupar una manera molt subtil i molt seva d'expressar-se. Cal afegir que la música també funciona com a llegat cultural; aquest és el cas del protagonista de *La cançó de Solomon* que vola cap a l'Àfrica com a mite de llibertat, i això és transmès a través d'una cançó.

La mort és sempre present a les novel·les de Toni Morrison. Creu que té una simbologia especial a la cultura africana?

D'una banda, la mort va lligada a la violència, i, el que és cert, és que la violència és sempre present com el gran perill que aguaita la comunitat afroamericana. De l'altra, l'afroamericà creu que la mort és una transició i que la vida continua després de la mort. Fins i tot molts personatges de Morrison conversen amb parents que ja són morts.

Creu que aquest premi Nobel donarà a conèixer la situació de la dona negra americana, doblement oprimida per la seva condició de negra i de dona?

Espero que sí. I no tan sols perquè parla de la dona negra sinó també perquè parla de temes fonamentals i d'actualitat com el racisme i la dona. Toni Morrison fa una anàlisi molt profunda, molt humana i molt sensible del racisme i la dona. D'aquesta manera ens pot ajudar a entendre aquest món des d'Europa.

Per concloure, quin paper té actualment la literatura afroamericana en el conjunt de la literatura americana i universal?

A partir dels anys vuitanta hi ha hagut una eclòsió; les escriptores afroamericanes van començar a escriure als setanta i a la dècada dels vuitanta s'han afirmit en el món de la literatura americana. Fa molts

anys que Toni Morrison està considerada una de les millors escriptores americanes, i ara s'ha consagrat amb el Nobel. És una literatura molt interessant perquè aporta un nou punt de vista afroamericà des d'una dona; així, s'aprecia la riquesa que aporta la fusió d'aquestes dues cultures. D'altra banda, és una literatura que està molt vinculada a la vida, allunyant-se de la passada teorització de la literatura americana.

Maria Pilar Godayol i Nogué
Facultat de Traducció i Interpretació

“Selecció d'inversions”

Ramon Fabre, professor de l'Escola d'Empresarials, ha escrit un llibre que aquest gener ha sortit a la llum, publicat per Eumo Editorial. Amb el títol *Selecció d'inversions* és el tercer de la col·lecció «Itinerari d'Empresarials» i és una eina molt útil per als estudiants que pretenen entendre la problemàtica de l'organització empresarial.

Tal com el seu nom indica, *Selecció d'Inversions* és un llibre enfocat a la problemàtica que la presa de decisions comporta a l'empresa a l'hora de seleccionar una inversió. Coneixedor de la importància que té per a l'empresa el procés de selecció i tot el procés anterior de recull i treball de la informació, Ramon Fabre ha dividit el llibre en tres apartats: 1) estats financers previsionals, 2) càlcul del cost de capital i 3) procés de selecció d'inversions.

El primer dels tres apartats es refereix als estats financers previsionals començant per la realització dels

pressupostos de vendes, compres, despeses i existències. A partir de la realització dels pressupostos es farà el compte de resultats previsionals incidint especialment en els criteris de valoració d'existències i de política d'amortitzacions.

A continuació parla dels pressupostos de tresoreria, diferenciant la gestió corrent de l'aliena a l'exploració i tractant per separat cadascun dels pressupostos de cobraments i pagaments necessaris per fer el pressupost. Del pressupost de tresoreria es passa al balanç previsional i, amb aquest, estan fets tots els estats fi-

*Mercè Vidal Vila

Itinerari d'Empresarials

Selecció d'inversions

Procés d'informació-decisió

Ramon Fabre

Eumo Editorial

3

nancers previsionals de l'empresa necessaris per a fer qualsevol projecte d'inversió.

En el segon apartat del llibre l'autor mostra com calcular el cost de capital d'una empresa, quina és l'estructura òptima d'endeutament i la incidència que l'estructura d'endeutament té sobre el cost de capital. Més específicament es tracta de com es calcula el cost de cadascuna de les fonts de finançament utilitzades per l'empresa i el cost de capital de l'empresa que serà el que es farà servir en els mètodes de selecció de les inversions.

En el tercer i darrer apartat Fabre tracta pròpiament la selecció d'inversions. Al començament clarifica per tal de determinar quina serà la durada de la inversió i les variables crítiques de tot projecte d'inversió: el cash-flow, el cost de capital, el temps i el risc.

Abans d'entrar en els mètodes per a valorar les inversions, el llibre tracta de la depreciació del diner al

llarg del temps i de la necessitat de mesurar el rendiment de les inversions amb mètodes que tinguin en compte aquesta depreciació. No obstant això, no oblidar fer un repàs dels mètodes estàtics, com són els ratis comptables i el termini de recuperació. Els mètodes dinàmics són els que tenen un tractament més a fons, i el llibre fa referència al VAN, la TRI i el VFN com a mètodes que s'han d'utilitzar en tot procés de selecció d'inversions. En darrer terme el llibre s'ocupa de la importància que té el projecte de finançament en el procés de selecció, importància que queda recollida en els projectes agregats.

Tots els apartats del llibre tenen el suport de fulls de càlcul, Open Acces i Lotus, que permeten i faciliten la realització de totes les fases que intervenen en el procés de selecció d'inversions. Totes els càlculs previs, realitzats manualment, són molt llargs i complexos i per tant subjectes a la possibilitat d'errors, evitables en aquest cas, amb el suport informàtic.

Mercè Vidal Vila
Dept. Comptabilitat i Finances